

Paragrafen

Ontwikkelingen in het vorig begrotingsjaar

Dit bestuur kiest er voor dat de kosten en opbrengsten in evenwicht moeten zijn, zonder inzet van de reserves. Alleen incidentele kosten kunnen worden gedekt uit de algemene reserves. Ook is besloten om te stoppen met het activeren van bouwrente en overhead op uren met ingang van 2024. Zo komen de financiën van het waterschap zo snel mogelijk op orde en schuiven we minder kosten door naar de toekomst.

Volgens planning is in 2024 ons financieel beleid aangepast, alvast vooruitlopend op het nieuwe waterschapsbesluit. In dit financieel beleid zijn een aantal zaken geregeld, die meer inzicht moeten geven in de begroting. Dit nieuwe financieel beleid is nog niet van toepassing op deze jaarrekening.

Incidentele baten en lasten

In het verslagjaar 2024 hebben zich een aantal incidentele lasten en baten voorgedaan. Dit zijn lasten en baten die we niet tot de gewone bedrijfsuitoefening rekenen. In deze paragraaf gaan we hier verder op in.

Zoals besloten in de begroting 2024 worden incidentele ruimtevragers ten laste van de algemene reserve gebracht. De reserves blijven altijd boven de minimumnorm. In onderstaande tabel staan de begrote en daadwerkelijk onttrekkingen. Ook worden de overige incidentele baten en lasten voor 2024 getoond.

Incidentele ruimtevragers ten laste van algemene reserve*bedragen x € 1.000*

	Jaarrekening 2024	Actuele begroting 2024
<i>Uit begroting 2023</i>		
Exotenbestrijding	-1.500	-1.500
Financieel pakket, incl. datapakhuis	-377	-500
Slibafzet	-0	-400
Better wetter		-50
Programma Harlingen		-50
Boezemplan	-40	-40
Upgrade telemetrie		-300
Risicomanagement	-178	-200
<i>Uit Kaderbrief 2024-2028</i>		
Integrale informatievoorziening incid.1	-906	-1.684
Integrale informatievoorziening incid.2		
Infrastructuur incidenteel		
Oeverconstructies	-221	-450
Project waterschoon 2 jaar verlengen	-50	-50
Inspectie asbestcement persleidingen	-150	-150
Totaal	-3.422	-5.374
Naar taak		
		2024
Watersysteembeheer	-2.520	-4.053
Zuiveringsbeheer	-902	-1.321
Totaal	-3.422	-5.374

Overige incidentele baten en lasten*bedragen x € 1.000*

Incidentele baten en lasten in boekjaar	Jaarrekening 2024
Baten	
Teruggaaf BTW 2022 + 2023	164
Garantieprovisie lening Nij Hiddum Houw	90
Tegemoetkoming kinderopvangtoeslagen	51
Diversen	42
Totaal incidentele baten	347
Lasten	
Energielijn Leeuwarden	464
Diversen	13
Totaal incidentele lasten	477
Totaal	-130

Toelichting op incidentele baten en lasten:

In 2024 hebben zich een aantal incidentele lasten en baten voorgedaan. Deze lasten en baten rekenen we niet tot de gewone bedrijfsuitoefening. In deze paragraaf gaan we hier verder op in.

Toelichting op de incidentele baten

1. In 2024 zijn diverse overleggen geweest met de Belastingdienst. Dit heeft geresulteerd in afspraken over suppletieaangiften voor de BTW over 2022 en 2023. De bedragen van de suppletieaangiften zijn in 2024 verantwoord wat heeft geleid tot een baten van € 164.000.
2. Wetterskip Deelnemingen heeft een 50% belang in Windpark Hiddum Houw. De aanschaf van de windmolens door Windpark Hiddum Houw is gefinancierd door een langlopende lening. Wetterskip Fryslân staat mede garant voor deze lening en ontvangt hiervoor een garantieprovisie. In 2024 is de garantieprovisie over 2023 ontvangen en als een incidentele bate verantwoord.

3. In 2024 hebben we een bedrag van het Rijk ontvangen voor de kosten en de kwijtschelding/oninbaar verklaring van aanslagen die als gevolg van de toeslagenaffaire zijn afgeboekt. We hebben afgesproken dat het Rijk deze extra kosten vergoedt. In 2024 zijn de ontvangen bedragen over de jaren 2022 en 2023 verantwoord.
4. Diverse bedragen hebben in 2024 geleid tot een incidentele bate van € 42.000

Toelichting op de incidentele lasten

1. In de afgelopen jaren is veel tijd, geld en energie geïnvesteerd in een innovatieve methode om energie terug te winnen op de RWZI Leeuwarden. In 2024 bleek het eindresultaat niet aan de verwachting te voldoen. Daarom is besloten het innovatieve project te beëindigen. De in de afgelopen jaren geboekte kosten van onderzoek en interne uren zijn in 2024 afgeboekt.
2. Diverse kleine bedragen hebben in 2024 geleid tot een incidentele last van € 13.000

Onttrekkingen aan overige bestemmingsreserves en voorzieningen

Het beleid over de reserves en voorzieningen is vastgelegd in de nota integraal financieel beleid. Op grond van dit beleid staan er op de balans de volgende reserves:

- Algemene reserves
- Overige bestemmingsreserves

Algemene reserves

Algemene reserves zijn er om onvoorziene fluctuaties op korte termijn op te kunnen vangen. Op 4 oktober 2022 heeft het algemeen bestuur het risicomanagementbeleid van Wetterskip Fryslân opnieuw vastgesteld. Aan de hand hiervan is de omvang van het weerstandsvermogen per taak voor 2024 opnieuw berekend. De minimumnorm voor de reserve van de taak watersysteembeheer komt uit op € 3,77 miljoen en voor de taak zuiveringsbeheer op € 3,66 miljoen. Hiermee vindt het algemeen bestuur dat er voldoende weerstandscapaciteit is om mogelijke risico's op te vangen. De hoogte van de bedragen is gebaseerd op een analyse van de mogelijke risico's die wij als waterschap lopen. Voor een verdere toelichting op het weerstandsvermogen verwijzen we naar de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

In de volgende tabel staat het verloop van de algemene reserve.

bedragen x € 1.000

Eigen vermogen	Balans per 1-1-2024	Vermindering	Vermeerdering	Balans per 31-12-2024
Algemene reserves				
Algemene reserve watersysteembeheer	16.429	-	-	16.429
Algemene reserve zuiveringsbeheer	7.827	-	-	7.827
Subtotaal algemene reserves	24.256	-	-	24.256
Nog te bestemmen resultaat en incidentele onttrekkingen				
Watersysteembeheer	-	-	2.419	2.419
Zuiveringsbeheer	-0	387	-	-387
Nog te bestemmen resultaat	-0	387	2.419	2.032

Bestemmingsreserves

Bij het vaststellen van de jaarrekening kan het bestuur bedragen vanuit het resultaat bestemmen voor een specifiek doel; de bestemmingsreserves. Deze afgezonderde bedragen kunnen alleen worden besteed aan het doel waarvoor ze zijn gereserveerd. Hieronder staat een overzicht van de toevoegingen aan en onttrekkingen uit de bestemmingsreserves in 2024.

Bedragen x € 1.000

Overige bestemmingsreserves	Balans per 31-12-2023	Toevoeging (+) 2024	Onttrekking / vrijval (-) 2024	Balans per 31-12-2024
<i>Langdurige bestemmingsreserves</i>				
Generatiebeleid	369	0	0	369
Innovatie	396	250	0	646
Renovatie sluizen Lauwersoog	556	0	134	422
HWBP	1.561	74	0	1.636
Overdracht/ onderhoud Noorderpier	627	0	47	580
<i>Subtotaal langdurige bestemmingsreserves</i>	<i>3.510</i>	<i>324</i>	<i>181</i>	<i>3.653</i>
<i>Bestemmingsreserves met korte looptijd</i>				
Veiligheidstoetsing Keringen	538	0	0	538
Aanvalsplan exotenbestrijding	0	600	0	600
Bezoekerscentrum Woudagemaal	157	0	95	62
Bezuinigingstaakstelling organisatie (2021)	300	0	0	300
Bezuinigingstaakstelling organisatie (2022)	400	0	0	400
Waterconservering zandgronden	63	60	0	123
Opstellen biodiversiteitsplan	175	0	82	94
<i>Subtotaal bestemmingsreserves met korte looptijd</i>	<i>1.632</i>	<i>660</i>	<i>177</i>	<i>2.116</i>
<i>Bestemmingsreserves met karakter overlopende post</i>				
Baggeren achterstallig onderhoud stedelijk water	1.506	550	453	1.603
Baggeren grote vaarten	0	428	428	0
Huur centrifuge	124	0	124	0
KRW	0	235	235	0
Project financiële administratie	0	310	310	0
<i>Subtotaal bestemmingsreserves met karakter overlopende post</i>	<i>1.630</i>	<i>1.523</i>	<i>1.550</i>	<i>1.603</i>
Totaal bestemmingsreserves	6.772	2.508	1.908	7.372

Toelichting op bestemmingsreserves

Langdurige bestemmingsreserve

Renovatie sluizen Lauwersoog

De sluizen van Lauwersoog zijn eigendom van Waterschap Noorderzijlvest. Volgens afspraak dragen wij een deel van de onderhouds- en beheerskosten. Onder projectleiding van Waterschap Noorderzijlvest werken we aan de renovatie van de twaalf sluiskokers van de Cleveringsluizen op Lauwersoog. Bij de vaststelling van de jaarrapportage van 2010 en 2014 reserveerden we middelen voor de renovatie van de sluizen op Lauwersoog. In 2024 is € 134.000 ten laste van de reserve gebracht. In de periode t/m 2025 gebruiken we het restant van de reserve om onze bijdrage aan Waterschap Noorderzijlvest te dekken.

Overdracht/onderhoud Noorderpier

Conform begroting zijn de jaarlijkse onderhoudskosten aan de Noorderpier onttrokken aan de bestemmingsreserve.

Bestemmingsreserves van korte looptijd

Bezoekerscentrum Woudagemaal

In 2024 zijn de beide arbeiderswoningen naast het Woudagemaal voorzien van duurzame klimaatbeheersing. Ook de bovenverdieping van de tweede woning is in 2024 gerenoveerd en voorzien van werkplekken. Deze kosten brengen we ten laste van de bestemmingsreserve.

Bezuinigingstaakstelling organisatie

Het dagelijks bestuur besloot in 2024 een deel van deze bestemmingsreserve in te zetten voor extra kosten die zijn gemaakt in het kader van organisatieontwikkeling. De bestemmingsreserve is ooit gevormd vanuit teveel bezuinigde kosten ten opzichte van de taakstelling.

Opstellen biodiversiteitsplan

In 2023 hebben we capaciteit ingezet om het plan op te stellen. Dit plan was in 2023 klaar en in 2024 zijn we begonnen met de uitvoering. De kosten hiervoor bedroegen in 2024 € 82.000. Dit bedrag is uit de bestemmingsreserve onttrokken.

Bestemmingsreserves met karakter overlopende post

Baggeren achterstallig onderhoud stedelijk water

In 2024 is er een inhaalslag ingezet door de gemeenten op het gebied van achterstallig onderhoud baggeren in het bebouwde gebied. Hier is een overschrijding van € 453.000 geboekt. Dit bedrag brengen we ten laste van de bestemmingsreserve.

Baggeren grote vaarten

Deze bestemmingsreserve heeft een einddatum van 31-12-2024 en valt dan ook per balansdatum vrij ten gunste van het te bestemmen resultaat 2024.

Huur centrifuge

Deze bestemmingsreserve heeft een einddatum van 31-12-2024 en valt dan ook per balansdatum vrij ten gunste van het te bestemmen resultaat 2024.

KRW

Deze bestemmingsreserve heeft een einddatum van 31-12-2024 en valt dan ook per balansdatum vrij ten gunste van het te bestemmen resultaat 2024.

Project financiële administratie

Deze bestemmingsreserve heeft een einddatum van 31-12-2024 en valt dan ook per balansdatum vrij ten gunste van het te bestemmen resultaat 2024.

Voorzieningen

Voorzieningen zijn bedoeld voor het afdekken van (toekomstige) verplichtingen en verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs valt in te schatten. In 2024 zijn zes arbeidsgelateerde voorzieningen opgenomen in de begroting. Hieronder staat een overzicht met de stand aan het begin van het jaar 2024 en de verwachte mutaties in 2024.

bedragen x € 1.000

Voorzieningen	Stand	Onttrekkingen		Stand
	1-1-2024	c.q. vrijval	Dotatie	31-12-2024
Pensioenvoorziening voormalig bestuur	4.263	333	794	4.724
Wachtgeld voormalig bestuur	505	104	17	418
Voormalig personeel	44	191	222	75
Jubileumgratificatie	666	130	408	944
Persoonsgebonden basisbudget	1.052		117	1.169
Thuiswerkplek	145		3	148
Totaal voorzieningen	6.674	757	1.561	7.479

Toelichting op voorzieningen

Pensioenvoorziening voormalig bestuur

De pensioenen van (oud-)bestuursleden zijn in eigen beheer van het waterschap. De kosten van de uit te betalen pensioenen komen ten laste van het waterschap. Voor deze verplichtingen is een voorziening gevormd. De hoogte van de voorziening is gebaseerd op de actuariële berekening waarmee de pensioenen zijn berekend. De voorziening is getroffen voor de (oud-)bestuursleden en hun nabestaanden die recht op pensioen hebben en de oud-bestuursleden die op dit moment nog niet de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt. In 2024 zijn de pensioenuitkeringen van € 333.000 ten laste gebracht van de voorziening. Vanwege de opgebouwde pensioenrechten en een gedaalde rekenrente ten opzichte van eind 2023 is € 794.000 toegevoegd aan de voorziening. Dit bedrag is nodig voor de toekomstige pensioenuitkeringen.

Uitgangspunten voor pensioenen

Voor de pensioenen die al zijn ingegaan:

- Peildatum voor het deelnemersbestand uit de opbouwadministratie is 31-12-2024.
- Rentepercentage is 2,355% voor verplichtingen met een looptijd van tien jaar.
- Waarde voor het nabestaandenpensioen is, waar nodig, ook opgenomen

Voor de toekomstige pensioenen:

- Peildatum voor het deelnemersbestand uit de opbouwadministratie is 31-12-2024.
- Rentepercentage is 2,325% voor verplichtingen met een looptijd van 25 jaar.
- Contante waarde voor het nabestaandenpensioen is ook opgenomen

De indexatie van de pensioenen per 1 januari 2025 is opgenomen.

Pensioenvoorziening peildatum 31-12-2024

In onderstaande tabel staan de gegevens van de pensioenvoorziening voor pensioenen die ingegaan zijn op 31-12-2024 en toekomstige pensioenen.

Onder gepensioneerden vallen (oud-)leden van het dagelijks bestuur, hun partners en dagelijks bestuursleden van de rechtsvoorgangers die door pensionering pensioen uitbetaald krijgen. Onder actieven vallen de huidige leden van het dagelijks bestuur. Onder slapers verstaan we (oud-)leden van het dagelijks bestuur die bij uitdiensttreding anders dan door pensionering premievrije aanspraken op pensioen behouden.

<i>bedragen x € 1.000</i>			
	Aantal	Uit te betalen per jaar	Hoogte voorziening
Gepensioneerden	73		3.626
Actieven en slapers	11		1.170

Wachtgeld voormalig bestuur

Bij eerdere verkiezingen zijn een aantal bestuursleden niet teruggekeerd. De leden van het dagelijks bestuur die niet terugkeren in het dagelijks bestuur hebben recht op wachtgeld. Er is een inschatting gemaakt van het bedrag dat we in de komende jaren moeten uitkeren. In 2024 is € 104.000 uit de voorziening gehaald. Aan het eind van 2024 is een inschatting gemaakt van de in de toekomst uit te keren bedragen wat resulteerde in een benodigde dotatie van € 17.000.

Voormalig personeel

Wetterskip Fryslân is eigenrisicodragers voor werkloosheid. We dragen daarom geen WW-premie af. Bij personele kwesties maken we een voorziening. Door afronding van enkele personele kwesties, zoals arbeidsongeschiktheid, zijn een aantal medewerkers uitgestroomd. De ontstane aanspraken zijn in een voorziening opgenomen. In 2024 zijn een aantal bedragen uitgekeerd die niet in de voorziening waren opgenomen. Deze zijn alsnog toegevoegd in 2024. De kosten van de uitkeringen aan deelnemers van de Regeling voor Vervroegde Uittreding (RVU) zijn aan de voorziening toegevoegd.

Jubilea gratificatie

Deze voorziening is gevormd voor alle jubilea-uitkeringen waar werknemers en bestuursleden volgens de geldende arbeidsvoorwaarden recht op hebben. De voorziening is bepaald voor de huidige werknemers. Daarbij is rekening gehouden met de kans op vertrek. Per saldo is de voorziening met € 52.000 toegenomen.

Persoonsgebonden opleidingsbudget

De regeling persoonsgebonden basisbudget voor opleiding, ontwikkeling, loopbaan en vitaliteit is per 1 januari 2021 verlengd voor een periode van 5 jaar en een bedrag van € 6.000 per werknemer. Voor werknemers jonger dan 35 jaar is dit bedrag vastgesteld op € 12.000. Aan het eind van elk jaar beoordelen we hoe groot de voorziening moet zijn om de waarschijnlijk toekomstige aanspraken te kunnen dekken.

Thuiswerkplek

Voor elke medewerker die structureel thuiswerkt, is een budget beschikbaar. De medewerker kan hiermee op declaratiebasis middelen aanschaffen voor een Arbo-technische en ergonomisch verantwoorde thuiswerkplek (zoals een bureau of een stoel). Dit budget is niet bedoeld voor hardware (zoals een computer, laptop of een beeldscherm). Niet alle medewerkers die hiervoor in aanmerking komen, hebben tot nu toe middelen aangeschaft en gedeclareerd. We verwachten dat deze medewerkers dat alsnog gaan doen.

Waterschapsbelasting en netto lasten

Netto lasten naar taak en opgave

In de volgende tabellen zijn de netto lasten uitgesplitst naar de twee taken. Ter volledigheid wordt ook het totaal van beide taken getoond.

Watersysteembeheer

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Jaarrekening 2024	Actuele begroting 2024	Oorspronkelijke begroting 2024	Vershil actuele begroting - jaarrekening
Lasten:				
Netto lasten	-139.791	-142.367	-132.237	-2.576
Onvoorzien	-0	-75	-75	-75
Kwijtschelding/oninbaar	-1.825	-2.373	-2.581	-548
Dividenden en overige algemene opbrengsten	4.088	3.471	-5.670	-617
Subtotaal lasten	-137.528	-141.344	-140.562	-3.816
Belastingen	138.318	137.512	136.299	-806
Resultaat voor bestemming	790	-3.832	-4.263	-4.622
Mutaties algemene reserve	2.520	4.053	4.053	2.425
Mutaties bestemmingsreserve	1.629	1.083	265	
Nog te bestemmen resultaat watersysteembeheer	4.938	221	-3.999	-2.198

Zuiveringsbeheer

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Jaarrekening 2024	Actuele begroting 2024	Oorspronkelijke begroting 2024	Vershil actuele begroting - jaarrekening
Lasten:				
Netto lasten	-65.390	-66.595	-60.501	-1.205
Onvoorzien	-0	-75	-75	-75
Kwijtschelding/oninbaar	-2.130	-2.057	-2.264	74
Dividenden en overige algemene opbrengsten	-0	-0	-4.664	-0
Subtotaal lasten	-67.521	-68.727	-67.504	-1.206
Belastingen	66.855	65.690	66.189	-1.165
Resultaat voor bestemming	-666	-3.037	-1.315	-2.371
Mutaties algemene reserve	902	1.321	1.321	1.042
Mutaties bestemmingsreserve	279	155	-0	
Nog te bestemmen resultaat zuiveringsbeheer	515	-1.716	-1.315	3.413

Totaal

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Jaarrekening 2024	Actuele begroting 2024	Oorspronkelijke begroting 2024	Vershil actuele begroting - jaarrekening
Lasten:				
Netto lasten	-205.181	-208.962	-192.738	-3.781
Onvoorzien	-0	-150	-150	-150
Kwijtschelding/oninbaar	-3.955	-4.430	-4.845	-475
Dividenden en overige algemene opbrengsten	4.088	3.471	-10.334	-617
Subtotaal lasten	-205.048	-210.071	-208.067	-5.023
Belastingen	205.173	203.202	202.488	-1.971
Resultaat voor bestemming	124	-6.870	-5.579	-6.993
Mutaties algemene reserve	3.422	5.374	5.374	1.952
Mutaties bestemmingsreserves	1.908	1.236	265	-672
Totaal nog te bestemmen resultaat	5.454	-260	60	-5.713

Netto lasten naar opgave

Onderstaande tabel geeft de ontwikkeling van de netto lasten naar opgave weer.

bedragen x € 1.000

Opgave	Jaarrekening 2024	Actuele begroting 2024	Oorspronkelijke begroting 2024	Vershil actuele begroting - jaarrekening
Waterveiligheid	-26.618	-26.279	-31.415	-339
Watersysteem	-72.555	-74.646	-87.726	2.091
Waterketen	-43.611	-43.183	-51.809	-428
Strategie en omgeving	-7.498	-9.468	-11.318	1.970
Assetmanagement	-2.562	-2.935	-3.192	373
Bedrijfsvoering	-47.217	-49.130	-17.762	1.913
Totaal netto lasten per opgave	-200.061	-205.641	-203.222	5.580

Netto belastingopbrengsten

De gehanteerde belastingtarieven voor begrotingsjaar 2024 komen overeen met de tarieven die in de algemeen bestuursvergadering van 19 december 2023 zijn vastgesteld. De netto belastingopbrengsten zijn € 1.414.000 hoger dan de actuele begroting.

bedragen x € 1.000

Opgave	Jaarrekening 2024	Actuele begroting 2024	Oorspronkelijke begroting 2024	Vershil actuele begroting - jaarrekening
Belastingopbrengst	205.173	203.202	202.488	1.971
Opbrengst kwijschelding en oninbaarverklaring	-4.987	-4.430	-4.845	-557
Totaal dekkingsmiddelen	200.186	198.772	197.643	1.414

Waterschapsbelasting

Toelichting waterschapsbelasting watersysteembeheer

Watersysteembeheer: opbrengst € 845.000 voordeel

De opbrengst van de ingezetenenheffing komt in 2024 € 47.000 hoger uit dan de actuele begroting. Zowel de aanslagen over 2024 als ook de nog op te leggen aanslagen over voorgaande jaren vallen iets hoger uit.

De opbrengst gebouwd 2024 is € 771.000 hoger dan de actuele begroting omdat de daadwerkelijke stijging van de WOZ-waarde (weer) hoger is dan de waarderingskamer aangaf. Wetterskip Fryslân stelt de tarieven de laatste jaren op het laatste moment vast om de stijging van de WOZ-waarde zoveel mogelijk mee te nemen. Nu blijkt dat de stijging nog hoger uitvalt wat over 2024 een meeropbrengst oplevert van € 630.000. In 2024 zijn nog aanslagen opgelegd over voorgaande jaren. De opbrengst is € 141.000 hoger dan wat aan het eind van 2023 werd ingeschat.

De opbrengsten van de categorieën ongebouwd, natuur en de verontreinigingsheffing waren € 27.000 hoger.

Toelichting waterschapsbelasting zuiveringsbeheer

Zuiveringsbeheer: opbrengst € 944.000 voordeel

Voor de meetbedrijven is een hogere opbrengst van € 774.000 over het jaar 2024 gerealiseerd ten opzichte van de gewijzigde begroting. Een aantal meetbedrijven is meer gaan lozen dan verwacht. Bij de tabelbedrijven is het waterverbruik gestegen waardoor de opbrengsten weer op het niveau zijn van de jaren voor de coronaperiode (+€ 138.000). Ook de definitieve afrekeningen over 2022 en 2023 zorgen voor een hogere opbrengst. Op basis van het lagere waterverbruik in de coronajaren waren lagere voorlopige aanslagen opgelegd. Dit zorgt nu voor een extra opbrengst van € 614.000 die in 2024 wordt verantwoord. Totale meeropbrengst € 1.526.000.

De zuiveringsheffing woningen valt in 2024 lager uit omdat de afname van het gemiddeld aantal vervuilingseenheden per woning sneller daalt dan waar in de begroting rekening mee was gehouden. Dit geldt ook voor de aanslagen over voorgaande jaren die in 2024 nog zijn opgelegd. Deze opbrengst valt daardoor ook lager uit. De begroting was in de loop van 2024 al naar beneden bijgesteld maar de definitieve cijfers vallen nog lager uit. De lagere opbrengst bedraagt € 582.000 ten opzichte van de gewijzigde begroting. Bij het bepalen van het tarief voor 2025 is met deze afname rekening gehouden.

Toelichting kwijtschelding en oninbaar

Kwijtschelding en oninbaar: € 475.000 voordeel

Op basis van de tweede voortgangsrapportage is het begrote bedrag voor de kwijtschelding verlaagd met € 415.000. Het uiteindelijke bedrag aan kwijtschelding is nog eens € 61.000 lager.

In 2024 is € 608.000 oninbaar verklaard en is ten laste gebracht van de daarvoor gevormde voorziening. De actieve invordering van de nog openstaande posten over voorgaande jaren, die tijdens de coronajaren op een laag pitje stond, zorgt voor een lager bedrag aan openstaande posten. Hierdoor daalt ook de benodigde voorziening oninbaar. Om de voorziening weer op het vereiste niveau te brengen, is een bedrag van € 465.000 ten laste van de exploitatie verantwoord. Dit bedrag is € 414.000 lager dan het begrote bedrag voor oninbaar.

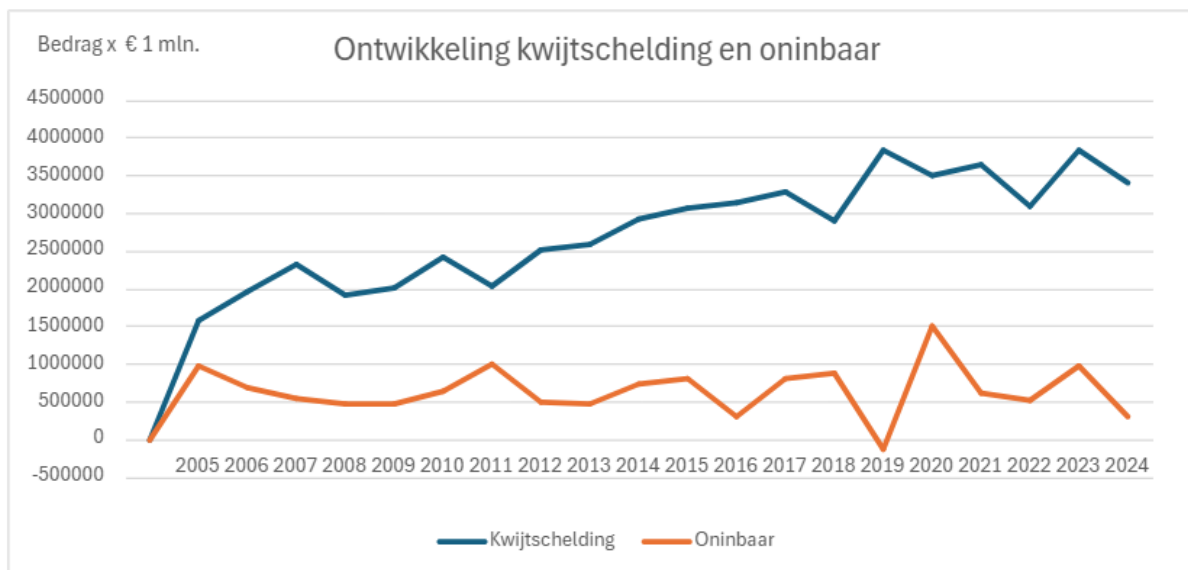
Kwijtscheldingsbeleid

Over het kwijtscheldingsbeleid hanteert Wetterskip Fryslân vanaf de begroting 2022 een 100%-norm. Dit betekent dat we ervan uitgaan dat een inkomen op bijstandsniveau minimale ruimte biedt om naast de bestaanskosten de lokale lasten, waaronder de waterschapsbelastingen, te betalen.

De kwijtscheldingsregeling (opgenomen in de heffingsverordeningen en kwijtscheldingsverordening) is alleen van toepassing op woonruimten en betreft de belastingaanslagen voor de verontreinigingsheffing, zuiveringsheffing en de ingezetenenomslag van de watersysteemheffing. Kwijtschelding wordt verleend, als de middelen om een aanslag te betalen ontbreken en ook niet binnen afzienbare tijd worden verwacht. Om te beoordelen of voldaan is aan bovengenoemde voorwaarden, vindt een individuele toetsing plaats.

Volgens de Regeling kwijtschelding belasting medeoverheden kunnen we ervoor kiezen om personen die in aanmerking komen voor kwijtschelding toe te staan wat extra financiële middelen (zoals spaargeld) te hebben zonder dat dit hun recht op kwijtschelding beïnvloedt. Vanaf 2023 houden we bij de kwijtschelding rekening met deze verruiming van de vermogensnorm. Ook ondernemers kunnen voor hun privé-waterschapsbelastingaanslag in aanmerking komen voor kwijtschelding. Voor de ondernemer gelden dezelfde eisen als voor de particulier voor betalingscapaciteit en vermogen.

De volgende grafiek geeft de ontwikkeling weer van de post kwijtschelding en oninbaar over de jaren 2005 tot en met 2024.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Wettelijke voorschriften

De paragraaf betreffende het weerstandsvermogen bevat volgens het Waterschapsbesluit ten minste:

1. Een inventarisatie van de weerstandscapaciteit, met daarbij een beschouwing over de stand aan het begin, de mutaties en de stand aan het eind van het begrotingsjaar van de algemene reserves en bestemmingsreserves. Deze informatie is te vinden in paragraaf 'Onttrekkingen aan overige bestemmingsreserves en voorzieningen'.
2. Een inventarisatie van de risico's.
3. Het beleid betreffende de weerstandscapaciteit en de risico's. De wetgever stelt overigens geen eisen aan het weerstandsvermogen; het waterschap is vrij om deze te bepalen. In deze paragraaf wordt het door het algemeen bestuur op 4 oktober 2022 vastgestelde beleid gevolgd.

Ontwikkelingen begrotingsjaar

We houden bij de uitvoering van activiteiten rekening met diverse risico's en onzekerheden die de realisatie van onze doelstellingen kunnen belemmeren. Om deze risico's financieel te beheren, is een minimaal vereist weerstandsvermogen vastgesteld door het algemeen bestuur.

In 2024 is het risicomanagement proces verder ontwikkeld. Ook zijn de eerste stappen gezet om het strategisch risicomanagement proces verder vorm te geven. Verder hebben we een applicatie geselecteerd die het risicomanagement proces ondersteund en het efficiënter en effectiever maakt.

In 2025 implementeren we het risicomanagement proces volledig, waarbij we aansluiten bij de bestaande rapportage lijnen. Ook implementeren en richten we een ondersteunende applicatie in. Het doel is om eind 2025 een werkend risicomanagement proces te hebben.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit van Wetterskip Fryslân wordt gevormd door de algemene reserves en ziet er als volgt uit:

bedragen x € 1.000

Eigen vermogen	Balans per 1-1-2024	Vermindering	Vermeerdering	Balans per 31-12-2024
Algemene reserves				
Algemene reserve watersysteembeheer	16.429	-	-	16.429
Algemene reserve zuiveringsbeheer	7.827	-	-	7.827
Subtotaal algemene reserves	24.256	-	-	24.256
Nog te bestemmen resultaat en incidenten onttrekkingen				
Watersysteembeheer	-	-	2.419	2.419
Zuiveringsbeheer	-0	387	-	-387
Nog te bestemmen resultaat	-0	387	2.419	2.032

Risico's

In de begroting 2024 zijn de 10 belangrijkste operationele risico's genoemd die in 2024 kunnen gebeuren. Er zijn geen risico's geweest waarvoor we extra geld nodig hadden. In de begroting 2024 zijn de volgende operationele risico's beschreven:

Operationele risico's met mogelijk effect > € 100.000

Begroting*	Risico	Kans **	Mogelijk financieel effect in €	Risicobedrag in € ***	Verschil met begroting 2023
WS	Maatschappelijke schade door nalatig handelen in waterbeheer	L	10.000.000	2.000.000	Geen
WS/WK	Afwijkingen t.o.v. aannames gehanteerd voor salariskosten als gevolg van CAO-ontwikkelingen	M	3.000.000	1.500.000	Kans van H naar M
WK	WF moet claims betalen m.b.t. toerekening opbrengsten i.v.m. effluentheffing	H	800.000	720.000	Nieuw
WK	Afvoer afvalwater bij uitval zuivering	LM	2.500.000	500.000	Geen
WK	Uitval slibontwateringsinstallatie	M	2.500.000	1.250.000	Kans van L naar M
WS/WK	Digitale veiligheid: als gevolg van bijv. een ransomware aanval, hacking telemetrie kan het gebeuren dat processen van WF uitvallen en/of data gestolen wordt	M	2.000.000	1.000.000	Geen
WS/WK	Hogere werkelijke inflatie (Goederen en diensten) dan geraamd in begroting	L	1.100.000	220.000	Kans van M naar L
WK	Processen kunnen geen doorgang vinden als gevolg van verouderde procesautomatisering	M	1.000.000	500.000	Nieuw
WS/WK	Prijsstijging contracten	L	1.000.000	200.000	Kans van M naar L
WS/WK	Stijging energiekosten	M	750.000	375.000	Mogelijke impact verhoogd
Totaal				8.265.000	

Op basis van een inschatting op kans en impact bedragen de mogelijke effecten van de operationele risico's € 8.265.000. Dit bedrag wordt gecorrigeerd voor samenloopfactor van 0,9. Hiermee bedraagt de minimale weerstandscapaciteit voor Wetterskip Fryslân € 7.430.000.

Opgesplitst naar taak is dit:

Taak	Bedrag
Watersysteembeheer	€ 3.770.000
Zuiveringsbeheer	€ 3.660.000

Daarnaast volgen we onderstaande ontwikkelingen nauwlettend:

Onvoldoende draagvlak van de omgeving voor wateropgaven

De relatie tussen het waterschap en de samenleving is heel belangrijk voor goed waterbeheer en beleid. We zetten in op participatie en betrokkenheid van burgers, bedrijven en andere belanghebbenden. Dit doen we via inspraakprocedures en adviesorganen, met als doel meer draagvlak en vertrouwen te creëren. In een gepolariseerde maatschappij is het behoud van draagvlak belangrijk, omdat gebrek hieraan kan leiden tot weerstand en verminderde effectiviteit van projecten. Transparante communicatie en het zoeken naar overeenstemming zijn daarom belangrijk om een constructieve relatie met stakeholders te houden. Daarnaast vraagt de complexiteit van huidige maatschappelijke uitdagingen om een gezamenlijke aanpak van waterbeheer. Overheden moeten samenwerken als één geheel. Ook publiek-private samenwerkingen worden steeds belangrijker om oplossingen te vinden voor bijvoorbeeld de groeiende vraag naar expertise door klimaatverandering en de gevolgen daarvan, zoals veranderende waterbehoeften en meer risico's op overstromingen.

Verjuridisering van de maatschappij

We merken dat er steeds wetgeving komt op onze werkterreinen. Daarnaast zien we dat belanghebbenden steeds vaker de wet gebruiken om documenten in te zien. Dit zien we in de toename van het aantal en de aard van Woo-verzoeken. Het is mogelijk dat we in toekomst meer moeite moeten doen om aan de wettelijke eisen te blijven voldoen.

Toxicologische verontreiniging

Een andere ontwikkeling is de toename van toxicologische verontreinigingen, zoals PFAS en medicijnresten. Door verbeterde meetmethoden wordt de aanwezigheid van schadelijke stoffen steeds zichtbaarder. Deze stoffen hebben impact op zowel de natuur, biodiversiteit als de volksgezondheid. Onze uitdaging ligt in het ontwikkelen van regelgeving en innovatieve zuiveringstechnieken om de waterkwaliteit te verbeteren. Hierbij is samenwerking met diverse sectoren nodig om tot duurzame oplossingen te komen.

Europese regelgeving

Europese regelgeving speelt een grote rol in het werk van waterschappen. Richtlijnen zoals de Kaderrichtlijn Water en de Richtlijn Stedelijk Afvalwaterbeheer leggen strenge eisen op voor waterkwaliteit. Niet voldoen aan deze richtlijnen leidt tot boetes en het verlies van financiering. We verwachten dat er meer en strengere Europese regels komen. Dit maakt het moeilijker om onze waterschapstaken uit te voeren.

Klimaatverandering

De gevolgen van klimaatverandering zijn duidelijk. Hogere temperaturen, stijgende zeespiegel en extreem weer, zoals lange periodes van droogte en hevige regenval, maken het nodig om steeds te investeren in waterkeringen en aanpassingen van watersystemen. Deze gevolgen hebben ook invloed op ecologie en biodiversiteit, waardoor extra maatregelen nodig zijn om de veerkracht van watersystemen te vergroten.

Energie

De energietransitie betekent dat we overstappen naar duurzamere energiebronnen, maar dat brengt ook nieuwe problemen met zich mee, zoals overbelasting van het elektriciteitsnet (netcongestie). Netcongestie gebeurt wanneer er op bepaalde momenten meer elektriciteit wordt gevraagd dan geleverd kan worden, of andersom. Dit kan het stroomnet overbelasten. Door klimaatveranderingen, zoals meer regen, komen er vaker pieken in de vraag naar elektriciteit, wat het probleem verergert. Omdat veel processen afhankelijk zijn van elektriciteit, kan netcongestie vertragingen of zelfs uitval van belangrijke systemen veroorzaken, zoals waterzuiveringsinstallaties die veel stroom gebruiken. Hierdoor kan de waterkwaliteit in gevaar komen. Ook het beheersen van waterstanden en het voorkomen van wateroverlast is afhankelijk van een stabiele stroomvoorziening.

Circulariteit

In de komende tien jaar krijgen we te maken met toenemende schaarste aan grondstoffen. Dit heeft gevolgen voor de aanleg en het onderhoud van infrastructuur. De vraag naar materialen neemt toe, terwijl de beschikbaarheid beperkt wordt door uitputting van bronnen en geopolitieke spanningen. Dit kan leiden tot hogere prijzen en moeilijker toegang tot essentiële bouwmaterialen. Voor investeringsprojecten betekent dit dat planning, uitvoering en kosten complexer kunnen worden.

Tegelijkertijd groeit de aandacht voor circulariteit. Dit betekent dat materialen efficiënter worden gebruikt en afval wordt verminderd. Nederland wil in 2050 volledig circulair zijn en ook wij streven hiernaar. Voor waterschappen biedt dit kansen om innovatieve, circulaire oplossingen te gebruiken, zoals het hergebruiken van materialen en het toepassen van duurzame ontwerp- en productiemethoden. Dit vermindert niet alleen de afhankelijkheid van schaarse grondstoffen, maar zorgt ook voor een duurzamere en kostenefficiëntere waterinfrastructuur.

Daarnaast speelt de energietransitie een belangrijke rol. Door te investeren in energie-efficiënte technologieën verkleinen we onze ecologische voetafdruk en verminderen we de afhankelijkheid van traditionele grondstoffen.

Digitalisering

Digitalisering en kunstmatige intelligentie bieden kansen om efficiënter te werken en op een betere manier beslissingen te nemen, maar brengen ook risico's mee, zoals cyberaanvallen. De inzet van AI kan bijvoorbeeld helpen om wateroverlast te voorspellen en preventieve maatregelen te nemen. Op de lange termijn zullen digitalisering en automatisering grote invloed hebben op de manier waarop waterschappen werken. Deze ontwikkelingen vragen ook om aanpassingen in personeelsbeleid en investeringen in scholing.

Arbeidsmarkt

De krapte op de arbeidsmarkt belemmert de taakuitvoering van waterschappen, vooral door een tekort aan technisch en ICT-personeel. Dit leidt tot vertragingen, lagere efficiëntie en hogere wervingskosten. De situatie wordt erger door de vergrijzing en toenemende vraag naar technisch personeel, waardoor ook aannemers te maken krijgen met personeelstekorten en stijgende kosten. Arbeidsmigratie is een mogelijke oplossing, maar brengt uitdagingen zoals culturele verschillen en concurrentie met andere sectoren.

Strategische risico's

Voor 2025 zien we de volgende strategische risico's (willekeurige volgorde):

- de mogelijkheid dat er niet genoeg of niet goed opgeleid en deskundig personeel is, waardoor de continuïteit van de bedrijfsvoering in gevaar kan komen;
- of het vergunnen van het voorkeursalternatief voor de dijk, inclusief eventuele natuurcompensatie wel doorgang kan vinden;
- de samenwerking tussen overheden voor slib- en grondstromen onvoldoende gerealiseerd wordt;
- het realiseren van bergings- en retentiegebieden te langzaam gaat (als gevolg van lange procedures) met een toenemende kans op overstromingen;
- de kans dat er (onnodig veel) ongewenste stoffen in de rioolwaterzuiveringen en in oppervlaktewater komen;

In 2025 optimaliseren we het strategisch risicomanagement proces verder.

Beleid omtrent weerstandscapaciteit en risico's

Het 'weerstandsvermogen' is het vermogen van het waterschap om (financiële) tegenvallers op te vangen zonder dat de continuïteit van het waterschap in gevaar komt. Het weerstandsvermogen wordt weergegeven als ratio. De weerstandsratio is de verhouding tussen weerstandscapaciteit en de financiële risico's. De weerstandscapaciteit is het bedrag dat vrijgemaakt kan worden om onverwachte financiële tegenvallers op te vangen. De weerstandscapaciteit wordt gevormd door de algemene reserves.

De (financiële) risico's (na het nemen van beheersmaatregelen) worden jaarlijks in kaart gebracht. Bij de bepaling van de weerstandsratio wordt rekening gehouden met het feit dat risico's zich nooit allemaal met een maximale omvang zullen voordoen. Daarom wordt de kans van voordoen bepaald. Alleen bedragen boven de €100.000 worden meegenomen in de bepaling van de weerstandsratio. Ook wordt rekening gehouden met het feit dat de risico's niet allemaal in hetzelfde jaar tot incidenten leiden: het samenlooppercentage. Dit samenlooppercentage is, zoals gebruikelijk binnen de overheid, vastgesteld op 90%.

In formule ziet dit er als volgt uit: $\text{weerstandsratio} = \text{weerstandscapaciteit} / (0,9 \times \text{risico's})$

We streven naar een weerstandsratio die als voldoende wordt gezien. We gebruiken daarbij de onderstaande tabel. In dit model wordt een oordeel gekoppeld aan de weerstandsratio.

Waardering weerstandsratio		
Waarderingscijfer	Weerstandsratio	Betekenis
A	2,0	Uitstekend
B	1,4 - 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 - 1,4	Voldoende
D	0,8 - 1,0	Matig
E	0,6 - 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Dit betekent dat we streven naar een weerstandsratio van minimaal 1,0. Als bij de actualisatie van de risico's blijkt dat het weerstandsratio onder deze grens valt, bekijkt het bestuur of dit aanleiding geeft tot het verhogen van de aangehouden algemene reserve. Het aanhouden van alleen een ondergrens voor het weerstandsratio betekent dat de omvang van de algemene reserve niet van jaar tot jaar fluctueert.

Weerstandsratio

De weerstandsratio wordt dus berekend door de weerstandscapaciteit te delen op de waarde van de risico's. Op basis van bovenstaande risico-inventarisatie komt de weerstandsratio van deze jaarrekening uit op: $(\text{€ } 31.168.887 / \text{€ } 7.430.000) = 3,64$.

Financiering en EMU-saldo

Financiering

Voor het financieren van de uitgaven beschikken we over interne en externe financieringsmiddelen. De interne financieringsmiddelen bestaan uit de lopende inkomsten, vooral belastingopbrengsten. Onder de externe financiering vallen de korte en de langlopende leningen. We leggen de diverse aspecten die hierbij een rol spelen hieronder uit.

Treasury

Het treasurystatuut geeft het formele kader voor onze treasury activiteiten. De geplande activiteiten leggen we ieder jaar vooraf vast in een treasury jaarplan. De treasurycommissie kwam in 2024 vier keer bij elkaar. De commissie voerde de doelstellingen uit het jaarplan uit. Begin 2018 sloten we een raamovereenkomst af met de Europese Investeringsbank (EIB). Het ging om een raamovereenkomst voor het aantrekken van maximaal € 100 miljoen krediet binnen een periode van drie jaar. De raamovereenkomst is van rechtswege aan het eind van 2021 geëindigd. Onder de raamovereenkomst is een bedrag van € 20 miljoen aangetrokken.

Staat van herkomst en besteding van middelen

De mutatie van de netto vlottende financiering in 2024 leggen we uit in de staat van herkomst en besteding van middelen:

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Herkomst	Besteding	Mutatie
Resultaat 2024	124		
Vaste activa			
- Afschrijvingen	40.851		
- Desinvesteringen			
- Investerings		42.568	
- Financiële activa	192		
Eigen vermogen lang			
Dotatie aan bestemmingsreserve			
Vreemd vermogen lang			
- Toename voorzieningen	804		
- Toename langlopende leningen	30		
Financieringsmutatie	42.002	42.568	-566
Vlottende financieringsmiddelen			
- Afname crediteuren		3.044	
- Toename over kortlopende schulden	1.392		
- Afname overlopende passiva		6.592	
- Afname liquide middelen	17.052		
- Toename debiteurensaldo		5.969	
- Toename overlopende activa		1.610	
- Toename voorraden		662	
Mutatie netto vlottende financieringsmiddelen	18.444	17.878	566

Overzicht kasstromen

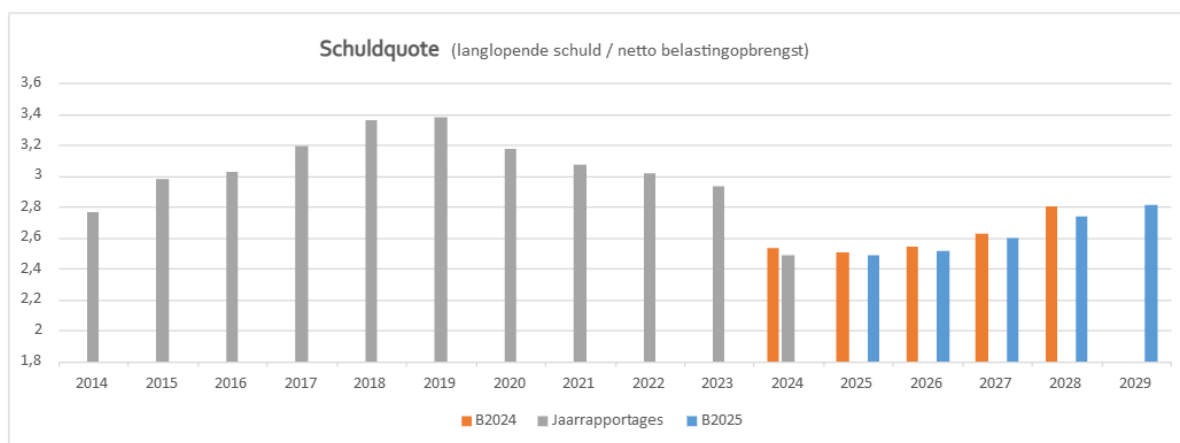
Bedragen x € 1.000

Kasstroomoverzicht	2024
Resultaat	124
Afschrijving vaste activa	40.851
Mutatie reserves en voorzieningen	804
Bruto kasstroom uit operaties	41.780
Exploitatie	
Toename van de vorderingen	-7.579
Toename van de voorraden	-662
Afname kortlopende schulden	-8.244
Kasstroom uit operationele activiteiten	-16.485
Investerings	
Investerings in vaste activa	-42.568
Besteding vooruit ontvangen subsidie	
Desinvesteringen	
Investerings in financiële activa	192
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-42.376
Kapitaalstortingen	
Opgenomen leningen	10.000
Aflossingen leningen 2025 naar kortlopende schulden	-9.970
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	30
Afname liquiditeiten	-17.052

Opbouw en verloop langlopende schuld

Schuldquote (lange schuld)

De belastinginkomsten laten zien hoeveel schulden een waterschap kan dragen. De schuldquote (langlopende schuld gedeeld door de belastingopbrengsten) geeft aan hoe lang we nog belasting moet innen om de schuld af te lossen na opheffing van het waterschap. Een daling van de schuldquote is een verbetering van de schuldpositie, een stijging is een verslechtering. In 2024 is de schuldquote 2,5.

Bedragen x € 1.000

Vreemd vermogen	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Langlopende schuld op 1 januari	449.307	472.419	480.531	491.610	502.974	503.671
- Af: aflossingen	-20.888	-6.888	-27.221	-38.636	-44.303	-9.970
- Bij: nieuwe geldleningen	44.000	15.000	38.300	50.000	45.000	10.000
Langlopende schuld op 31 december	472.419	480.531	491.610	502.974	503.671	503.701
Rentelast langlopende leningen	12.585	12.071	12.157	11.905	11.572	11.376

Opbouw en verloop kortlopende schuld

We financieren onze activiteiten binnen de kasgeldlimiet met korte middelen. De kasgeldlimiet geeft het maximumbedrag aan waarvoor we kortlopende financieringsmiddelen kunnen aantrekken. Kortlopend betekent een looptijd korter dan een jaar. De kasgeldlimiet bedraagt 23% van het begrotingstotaal, is € 50,2 miljoen. Artikel 4 van de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) bepaalt dat overheden de kasgeldlimiet maximaal twee achtereenvolgende kwartalen mogen overschrijden.

Bedragen x € 1.000

Kortlopende vordering/schuld ten opzichte van kasgeldlimiet	Vordering/schuld	Kasgeldlimiet
1e kwartaal	-17.230	-50.181
2e kwartaal	-8.837	-50.181
3e kwartaal	-16.121	-50.181
4e kwartaal	-14.172	-50.181

Rente langlopende financiering

Bedragen x € 1.000

Rentekosten	Begroting 2024	Actuele begroting 2024	Jaarrekening 2024	Vershil
Rentelasten langlopende verplichtingen	11.376	11.260	11.375	115
Rentelasten rekening-courant/kasgeld	450	170	3	-167
Rentebaten	-	-525	-955	-430
Totaal rentekosten	11.826	10.905	10.423	-482

Rente rekening courant / kasgeld rente

In 2024 zijn er geen kasgeldleningen geweest. Wel is er een renteopbrengst geweest door positieve saldi van de bankrekeningen en schatkistbankieren.

Het saldo van de bankrekeningen is het gehele jaar positief geweest. Gedurende het jaar zijn de overtollige liquide middelen bij de Rijks schatkist aangehouden. Wij hebben een rentevergoeding van het Rijk ontvangen over het saldo. Het rentepercentage varieerde van 2,91% tot 3,91%. Aan het eind van 2024 was de rentevergoeding 2,91%. Per saldo komen de rentebaten uit op een bedrag van afgerond € 955.000.

Renterisiconorm

In de Wet financiering decentrale overheden is een renterisiconorm voor decentrale overheden vastgelegd. Dit houdt in dat in enig jaar het totaal aan aflossingen en renteconversies een gesteld maximum niet mag overschrijden. Voor waterschappen is deze norm 30% van het begrotingstotaal. In 2024 hebben we deze risiconorm niet overschreden.

Renteomslag

De gemiddelde rente die we hanteren om de rentelasten om te slaan over onze activa, is (€ 10,42 miljoen / € 501,88 miljoen) = 2,08%.

Bedragen x € 1.000

Renteberekening	Totaalbedrag	Gemiddeld
Materiële vaste activa		
Materiële vaste activa per 1 januari	428.365	428.365
Geactiveerde werken per 1 januari	34.125	34.125
Overige investeringen/desinvesteringen		
Afschrijvingen	-40.851	-20.197
Subtotaal	421.639	442.293
Onderhanden werk		
Uitgaven op onderhanden werk per 1 januari	88.599	88.599
Geactiveerde werken per 1 januari	-34.125	-34.125
Subtotaal	54.474	54.474
Financiële vaste activa		
Financiële vaste activa per 1 januari	5.113	5.113
Subtotaal	5.113	5.113
Gemiddeld geïnvesteerd bedrag		501.880
Rente	11.378	
Rentebaten	-955	
Totaal betaalde rente	10.423	

Mutaties langlopende leningen

Mutatie leningen in 2024	Rente (%)	Hoofdsom (x € 1.000)	Looptijd (jaren)	Storting /aflossing (datum)
Tegenpartij				
Nederlandse Waterschapsbank	0,44	10.000	30	3-jun
Totaal		10.000		

Financieringsbehoefte

Voor de toekomstige financiering zijn in de afgelopen jaren leningen met uitgestelde storting afgesloten. In de komende jaren vindt de storting plaats van leningen die in het verleden zijn afgesloten om te profiteren van het lage renteniveau. De belangrijkste kenmerken van deze leningen staan hieronder:

Afgesloten leningen met uitgestelde storting	Rente (%)	Hoofdsom (x € 1.000)	Looptijd (jaren)	Storting (datum)
Tegenpartij				
Bank Nederlandse Gemeenten	1,897	15.000	50	4-9-2026
Totaal		15.000		

EMU-saldo

Op 3 maart 2015 besloot het algemeen bestuur om zowel de EMU-referentiewaarde als de renterisiconorm als uitgangspunt te nemen bij het beoordelen van de investeringsplanning en de schuldenpositie. Dit wordt meegenomen in de begroting en het meerjarenperspectief. Deze paragraaf beschrijft de ontwikkeling van het EMU-saldo. Hiervoor is de renterisiconorm toegelicht. Ook wordt de ontwikkeling van de schuldenpositie weergegeven.

EMU-referentiewaarde

Het doel van de Wet HOF is ervoor te zorgen dat Nederland voldoet aan de Europese norm van maximaal 3% tekort op de begroting. De 3%-norm is daarbij vertaald naar een aandeel voor de decentrale overheden. Het Rijk gebruikt een zogenaamde 'macronorm' voor de drie decentrale overheden gezamenlijk. Het kabinet kijkt niet naar sectoren of individuele overheden zolang de decentrale overheden als geheel de norm niet overschrijden. De individuele EMU-referentiewaarden zijn vooral richtlijnen voor het toegestane tekort op het niveau van individuele overheden.

In 2018 maakten de Unie van Waterschappen, IPO en VNG afspraken met het kabinet over de ruimte in het Nederlandse EMU-tekort voor de decentrale overheden in de periode 2019 tot en met 2022. Deze ruimte is 0,5% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) waarvan 0,06% voor waterschappen. Op basis van de vastgestelde verdeelsleutel van de 'geraamde netto-exploitatiekosten van het voorgaande jaar' leidt dit voor Wetterskip Fryslân tot een (indicatieve) EMU-referentiewaarde van € 33,3 miljoen voor 2024.

Zoals uit onderstaande tabel blijkt, is de EMU referentiewaarde in 2024 niet overschreden. Het EMU-saldo is fors lager dat begroot. Dit is het gevolg van lagere netto uitgaven op investeringen en een gunstiger exploitatieresultaat.

Bedragen x € 1.000

EMU-saldo	Realisatie 2023 a	Begroting 2024 b	Realisatie 2024 c	Vershil c-b
<u>EMU/exploitatiesaldo</u>				
Bruto resultaat (voor onttrekking bestemmingsreserve)	-6.802	-5.579	124	5.703
<u>Invloed investeringsuitgaven</u>				
Netto investeringsuitgaven	-47.827	-75.835	-42.568	33.267
Verkoop van materiële en immateriële activa				
Afschrijvingen	40.438	43.634	40.851	-2.783
<u>Invloed reserves en voorzieningen</u>				
Toevoegingen aan voorzieningen en 'onvoorzien' t.l.v. exploitatie	1.303	450	1.562	1.112
Onttrekkingen aan voorzieningen en 'onvoorzien' t.b.v. exploitatie	-	-	-	-
Betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	-702	-700	-757	-57
Toevoeging rechtstreeks aan voorzieningen				
<u>Aandeel EMU-saldo gemeenschappelijke regelingen</u>				
NBK (27,0%)				
Waterschapshuis (4,9%)				
Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO)				
EMU saldo	-13.590	-38.030	-788	37.242
Referentiewaarde (toelaatbaar EMU tekort)			-33.300	

Verbonden partijen

Wij hebben een aantal taken ondergebracht in samenwerkingsverbanden met meerdere waterschappen en/of andere instellingen. Het gaat hier om deelnemingen in vennootschappen, gemeenschappelijke regelingen en stichtingen. Deze samenwerkingsvormen noemen we 'verbonden partijen'. Hieronder verstaan we een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin het waterschap een bestuurlijk en financieel belang heeft.

Met bestuurlijk belang bedoelen we: het waterschap heeft zeggenschap door vertegenwoordiging in het bestuur of door stemrecht.

Met financieel belang bedoelen we: het bedrag dat ter beschikking is gesteld en dat niet verhaalbaar is of waarvoor aansprakelijkheid bestaat als de verbonden partij failliet gaat of haar verplichtingen niet nakomt.

Visie op verbonden partijen

We werken op veel manieren samen met andere organisaties. Dit doen we om meer rendement voor Wetterskip Fryslân en de Mienskip te behalen. Eén van deze samenwerkingsvormen is het deelnemen aan verbonden partijen. Deze vorm van samenwerking vraagt om een goede balans van bevoegdheden, verantwoordelijkheden en verantwoording.

Wanneer de vraag opkomt of het wenselijk is een samenwerking aan te gaan om een taak van het waterschap op afstand te organiseren, vraagt dit een goede afweging.

Onderstaande uitgangspunten zijn van toepassing bij het maken van een afweging over het al dan niet toetreden tot een verbonden partij en de inrichting ervan:

1. Er worden alleen activiteiten overgedragen aan een verbonden partij als deze zich hiervoor lenen.
2. Voor samenwerking in een verbonden partij wordt de best passende bestuurlijke, organisatorische en juridische vorm gekozen. De keuze tussen een publiek- of privaatrechtelijke samenwerking wordt per geval gemaakt. Er wordt gekozen voor een samenwerkingsvorm die zo eenvoudig mogelijk is.
3. Bij besluitvorming over samenwerking in een verbonden partij wordt naast een voorstel voor de rechtsvorm, ook aandacht besteed aan risico's en beheersmaatregelen, governance, informatievoorziening, evaluatiemomenten en een exit-strategie.

Zeggenschap

Het waterschap kan invloed uitoefenen door middel van:

- besturen van stichtingen en gemeenschappelijke regelingen
- vergadering van aandeelhouders
- raad van commissarissen
- toezicht

Sinds 1 juli 2022 is de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) gewijzigd. Deze wijziging versterkt de positie, de besluitvorming en de controlerende rol van het waterschap.

Wij gebruiken onze invloed voor sturing op (onder andere) financiën, risico's en toekomstvisie.

Het zijn vormen van verlengd lokaal bestuur. Hierdoor is de directe invloed per definitie beperkt. Bij een meerderheid voor een voorstel moet de minderheid zich aanpassen. De democratische controle op de verbonden partijen ligt bij het algemeen bestuur. Leden van het dagelijks bestuur die deel uitmaken van een bestuur van een verbonden partij, leggen verantwoording af aan het algemeen bestuur.

Wetterskip Fryslân Deelnemingen BV, Leeuwarden

Rechtsvorm	Besloten vennootschap (B.V.)
Deelnemende partijen	Wetterskip Fryslân (100%)
Doel verbonden partij (openbaar belang)	De activiteiten van de holding bestaan met name uit het deelnemen in, zich financieel interesseren in, toezicht uitoefenen op en het bestuur voeren uitsluitend voor andere ondernemingen en vennootschappen met bepaalde doelen. De holding neemt deel in de Voorzuivering afvalwater Workum V.O.F. (50%); Grienskip B.V. (50%); Ballumerbocht Ameland B.V. (33,33%) en Nij Hiddum-Houw B.V. (50%).

Doel dat Wetterskip Fryslân nastreeft met deelname aan verbonden partij	Toezicht uitoefenen op het bestuur van de dochterondernemingen van Wetterskip Fryslân Deelnemingen B.V..
Prestaties	Zie toelichting bij de Voorzuivering Workum V.O.F. , Grienskip B.V., Ballumerbocht Ameland B.V. en Nij Hiddum-Houw B.V..
Financiële situatie verbonden partij	Per 31-12-2023 bedraagt op basis van de enkelvoudige jaarrekening het: Eigen vermogen € 1.064.263; Vreemd vermogen € 5.041.315; Resultaat na belastingen € 371.328.
Bestuurlijke betrokkenheid Wetterskip Fryslân	De directie van de vennootschap bestaat uit de adjunct-directeur en concerncontroller. Zij leggen verantwoording af aan het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân.
Financieel belang Wetterskip Fryslân	Wetterskip Fryslân is 100% aandeelhouder van Wetterskip Deelnemingen B.V..
Risico's	Zie toelichting bij de voorzuivering Workum V.O.F., Grienskip B.V. , Ballumerbocht B.V. en Nij Hiddum-Houw B.V..
Exit strategie	N.v.t..
Ontwikkelingen/bijzonderheden	Op 15 februari 2022 heeft het algemeen bestuur het beleidskader verbonden partijen vastgesteld op basis waarvan de afweging kan worden gemaakt om wel of niet samen te werken via een verbonden partij. Hetzij via een privaatrechtelijke deelneming, een publiekrechtelijke samenwerking via een gemeenschappelijke regeling of een publieke private samenwerking.

Voorzuivering Zuivelafvalwater Workum V.O.F., Leeuwarden

Rechtsvorm	Vennootschap onder Firma
Deelnemende partijen	Wetterskip Fryslân Deelnemingen B.V. Friesland Campina
Doel verbonden partij (openbaar belang)	Een duurzame en doelmatige werking van de waterketen
Doel dat Wetterskip Fryslân nastreeft met deelname aan verbonden partij	Een doelmatige werking van rwzi Workum

Prestaties	Het komende jaar gaan we een meerjaren investeringsbegroting opstellen. Hiermee willen we ook voor de komende jaren duidelijk krijgen welke investeringen noodzakelijk zijn voor een toekomstbestendige VZW (Voorzuivering Zuivelafvalwater Workum).
Financiële situatie verbonden partij	Per 31-12-2023 bedraagt het Eigen vermogen € 910.000 Vreemd vermogen € 660.000 (netto) begrotingstotaal € 1.300.000
Bestuurlijke betrokkenheid Wetterskip Fryslân	De dijkgraaf is bestuurlijk betrokken vanuit ons waterschap en de directie vanuit Wetterskip Fryslân Deelnemingen B.V.
Financieel belang Wetterskip Fryslân	Belastingopbrengsten jaarlijks € 280.000 Het financieel belang van Wetterskip is 50% van het eigen vermogen van de voorzuivering.
Risico's	Indien de VZW de operationele doelen niet haalt heeft dit mogelijk gevolgen voor de doelmatige werking van rwzi Workum en daarmee op de lozingen van de rwzi op het oppervlaktewater. Het niet functioneren van de samenwerking kan leiden tot milieuschade en hogere kosten voor de bedrijfsvoering van de eigen rwzi. Beëindiging van de samenwerking geeft op langere termijn een extra investeringsopgave voor één van beide deelnemers en kan afhaken/verlies van belastingopbrengsten van een grote lozer met zich meebrengen.
Exit strategie	Er zijn in de oprichtingsovereenkomst afspraken gemaakt over ontbindingsvoorwaarden.
Ontwikkelingen/bijzonderheden	Voor de VZW (Voorzuivering Zuivelafvalwater Workum) is een Meerjaren Onderhoudsplan (MJOP) opgesteld en geïmplementeerd. Geconcludeerd is dat ook het belangrijkste onderdeel van de VZW, de flotatie-unit, nog in goede staat is en niet op korte termijn vervangen hoeft te worden. De onderhoudskosten zijn daardoor voor de komende jaren stabiel. In 2024 is duidelijk geworden dat de slibtanks vervangen moeten worden en is besloten om een loods te bouwen. In een uitgevoerde risico-inventarisatie en -evaluatie is een aantal gevaarlijke situaties geconstateerd die te maken hebben met de opslag van materiaal en materieel in het gebouw van de VZW. De bouw van een loods zorgt voor een scheiding tussen proces en opslag. Hiermee kan het overgrote deel van de geconstateerde knelpunten uit de RI&E opgelost worden. De voorbereidingen voor de vervanging van de slibtanks en de bouw van de loods zijn in 2024 gestart en worden in 2025 uitgevoerd. De kosten kunnen uit de reserve van de VZW gefinancierd worden.

Grienskip BV, Leeuwarden

Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Deelnemende partijen	Caparis NV, Empatec NV, Wetterskip Fryslân Deelnemingen B.V.
Doel verbonden partij (openbaar belang)	Het bevorderen van arbeidsparticipatie voor mensen met achterstand op de arbeidsmarkt.
Doel dat Wetterskip Fryslân nastreeft met deelname aan verbonden partij	Doel is het uitvoeren van groenonderhoud in het beheergebied van Wetterskip Fryslân en invulling geven aan de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de organisatie door dit werk te laten verrichten door mensen met achterstand op de arbeidsmarkt.
Prestaties	Het jaarlijks conform dienstverleningsovereenkomst uitvoeren van het groen onderhoud, de distelbestrijding en exoten bestrijding in het beheergebied van Wetterskip Fryslân.
Financiële situatie verbonden partij	Per 31-12-2023 bedraagt het Eigen vermogen € 270.600 (kort) vreemd vermogen € 554.500 Begrotingstotaal € 2.026.500
Bestuurlijke betrokkenheid Wetterskip Fryslân	De directie is bestuurder van Wetterskip Fryslân Deelnemingen B.V. betrokken. Deelnemingen B.V. bezit een meerderheidsaandeel van 52% en heeft daarmee invloed op de BV
Financieel belang Wetterskip Fryslân	Wetterskip Fryslân Deelnemingen B.V. bezit 52% van de aandelen van de B.V. Winst en verlies wordt jaarlijks op basis van het aandelenpercentage betaald of doorbelast aan de deelnemende partijen.
Risico's	Er bestaat een beperkt operationeel risico voor Wetterskip Fryslân als Grienskip het groenonderhoud niet conform afspraken uitvoert. Wetterskip Fryslân is daarnaast mede risicodragers voor mogelijke verliezen van de onderneming.
Exit strategie	Er zijn in de oprichtingsakte afspraken gemaakt over ontbindingsvoorwaarden.
Ontwikkelingen/bijzonderheden	Grienskip gaat de mogelijke samenwerking met andere overheidspartijen onderzoeken.

Energiepark Ballumerbocht BV

Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Deelnemende partijen	Gemeente Ameland, Amelander Energie Coöperatie en Wetterskip Fryslân Deelnemingen B.V.
Doel verbonden partij (openbaar belang)	Het realiseren van een slim en toekomstbestendig energiesysteem voor Ameland.
Doel dat Wetterskip Fryslân nastreeft met deelname aan verbonden partij	Wetterskip Fryslân wil met de deelname de energie voor de waterschapstaken op Ameland duurzaam opwekken.
Prestaties	Er dient voor het aantrekken van het vreemd vermogen een sluitende businesscase te zijn.
Financiële situatie verbonden partij	Het door Wetterskip ingebrachte vermogen, door een kapitaalstoring voor de aandelen, bedraagt € 100.000. Er is op dit moment nog geen vreemd vermogen aangetrokken voor de realisatie van het energiepark.
Bestuurlijke betrokkenheid Wetterskip Fryslân	Namens Wetterskip Fryslân is de directie als bestuurder van Wetterskip Fryslân Deelnemingen BV betrokken.
Financieel belang Wetterskip Fryslân	Wetterskip Fryslân heeft met een kapitaalstoring van € 100.000 een belang van 33,3% in de onderneming.
Risico's	In de realisatie van het project zijn er risico's op het gebied van vergunningen, technische problemen en netcongestie problematiek. In de uitvoeringsfase en de exploitatiefase van het park zijn we mede risicodragers van de B.V.
Exit strategie	In de oprichtingsakte zijn ontbindingsvoorwaarden opgesteld voor de deelnemende partijen.
Ontwikkelingen/bijzonderheden	Indien Wetterskip Fryslân samen met de Gemeente Ameland garant staan, kan de B.V. onder gunstigere voorwaarden vreemd vermogen aantrekken.

Nij Hiddum-Houw

Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Deelnemende partijen	Gemeente Súdwest-Fryslân en Wetterskip Fryslân Deelnemingen BV
Doel verbonden partij (openbaar belang)	Het opwekken en verkopen van groene stroom

Doel dat Wetterskip Fryslân nastreeft met deelname aan verbonden partij	Wetterskip Fryslân wil met de deelname de energie voor de waterschapstaken op duurzaam opwekken en daarmee voldoen aan de ambitie om in 2030 klimaat neutraal te zijn.
Prestaties	Opwekken van groene stroom
Financiële situatie verbonden partij	Het door WF ingebrachte vermogen, door een kapitaalstoring voor de aandelen, bedraagt € 4.792.715. Tevens heeft de BV een langlopende lening bij de NWB voor een nominaal bedrag van € 27 miljoen waar de beide aandeelhouders garant staan.
Bestuurlijke betrokkenheid Wetterskip Fryslân	Namens Wetterskip Fryslân zijn de secretaris directeur en de adjunct directeur als bestuurder van Wetterskip Fryslân Deelnemingen BV betrokken.
Financieel belang Wetterskip Fryslân	Wetterskip Fryslân heeft met een kapitaalstoring van € 4.792.715 een belang van 50% in de onderneming.
Risico's	Door sterk wisselende stroomprijzen kunnen de opbrengsten fluctueren en daarmee kan de dividendopbrengst per jaar wisselen.
Exit strategie	In de overeenkomsten zijn voorwaarden opgesteld voor de deelnemende partijen onder welke condities de aandelen kunnen worden verkocht.
Ontwikkelingen/bijzonderheden	

Het Noordelijk Belastingkantoor, Haren

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Deelnemende partijen	Wetterskip Fryslân, Waterschap Noorderzijlvest, Waterschap Hunze en Aa's en gemeente Groningen
Doel verbonden partij (openbaar belang)	Het Noordelijk Belastingkantoor wil door de bundeling van kennis en tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten de lokale overheden vernieuwend en efficiënt ondersteunen bij de uitvoering van hun belastingtaken, nu en in de toekomst.
Doel dat Wetterskip Fryslân nastreeft met deelname aan verbonden partij	Wetterskip Fryslân is uit overwegingen van kwaliteit, continuïteit en efficiency toegetreden tot de Gemeenschappelijke Regeling. Het Noordelijk Belastingkantoor verzorgt voor de deelnemers de heffing en invordering van de waterschapsbelasting en gemeentelijke belastingen. Dit specialistische werk kan beter vanuit een gespecialiseerde organisatie plaatsvinden.

Prestaties	De op te leveren producten en prestaties zijn vastgelegd in een Service Level Agreement (SLA). Deze SLA is in 2022 herzien en deze gewijzigde SLA is op 1 januari 2023 in werking getreden.
Financiële situatie verbonden partij	Per 31-12-2023 bedraagt het: Eigen vermogen € 0; Vreemd vermogen € 4.291.587; Programmaresultaat na bijdragen deelnemers +/- € 70.000. In 2025 bedraagt het begrotingstotaal € 16.291.500.
Bestuurlijke betrokkenheid Wetterskip Fryslân	Een lid van het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân heeft zitting in het bestuur. Elke deelnemer heeft één afgevaardigde in het bestuur met een gelijke stem.
Financieel belang Wetterskip Fryslân	Bij de oprichting van het Noordelijk Belastingkantoor zijn afspraken gemaakt over de wijze waarop de kosten worden verdeeld aan de deelnemers. De bijdrage van Wetterskip Fryslân in de realisatie van 2023 was € 3.651.431. Dit was 27,0% van het totaal.
Risico's	Als de doelen niet worden gehaald worden er geen aanslagen verzonden en ingevorderd. Dit betekent dat Wetterskip Fryslân geen financiële middelen ontvangt. Omdat het waterschap voor de inkomsten bijna 100% afhankelijk is van de waterschapsbelastingen belooft het financieel risico de begrote opbrengst belastingen. Voor 2025 is de netto belastingopbrengst geraamd op een bedrag van € XXX miljoen. Als het waterschap geen geld ontvangt kan de uitvoering van de wettelijke taken in het geding komen. Dit kan in het uiterste geval leiden tot schadeclaims in verband met wateroverlast-/tekort en lozing van ongezuiverd water.
Exit strategie	De regeling is met ingang van 1 januari 2018 in werking getreden en is voor onbepaalde tijd getroffen. Gedurende vijf jaar na de datum van toetreding tot de regeling is uittreding niet mogelijk.
Ontwikkelingen/bijzonderheden	Door het Noordelijk Belastingkantoor is actief bezig om de diensten op het gebied van belastingen voor steeds meer gemeenten uit te voeren. Door deze uitbreiding worden de vaste kosten verdeeld over meer overheden waardoor de kosten per deelnemer dalen.

Het Waterschapshuis, Amersfoort

Rechtsvorm	Publieke rechtspersoon
Deelnemende partijen	Alle waterschappen, Rijkswaterstaat, Provincies.

Doel verbonden partij (openbaar belang)	Het Waterschapshuis (hWh) is een gemeenschappelijke regeling waarin de waterschappen een deel van hun activiteiten met betrekking tot de gegevenshuishouding en informatievoorziening hebben samengebracht. Binnen het Waterschapshuis zijn twee afzonderlijke onderdelen opgezet waarin de collectieve en facultatieve taken zijn ondergebracht.
Doel dat Wetterskip Fryslân nastreeft met deelname aan verbonden partij	Het Waterschapshuis bevordert dat waterschappen samenwerken aan het datagedreven waterschap van de toekomst om gezamenlijk voordeel te behalen. Zij vervult de wensen van waterschappen, inventariseert of er samenwerking mogelijk is en vindt oplossingen voor problemen.
Prestaties	De te leveren prestaties door hWh worden vastgelegd in een DVO (dienstverleningsovereenkomst). Per dienst/prestatie wordt een DVO opgesteld en deze wordt ter begroting gebracht.
Financiële situatie verbonden partij	Per 31-12-2024 bedraagt het: Eigen vermogen € 0; Vreemd vermogen € 150.213. In 2025 bedraagt het (geactualiseerde) begrotingstotaal € 43.383.135 inclusief btw.
Bestuurlijke betrokkenheid Wetterskip Fryslân	Luzette Kroon is lid van het algemeen bestuur. Zij heeft daar 1 stem van de in totaal 21 stemmen. Daarmee kan invloed worden uitgeoefend op de begroting en het algemeen te voeren beleid van hWh.
Financieel belang Wetterskip Fryslân	Op basis van de geactualiseerde begroting 2025 is de bijdrage van Wetterskip Fryslân in de realisatie € 1.705.144 inclusief btw. Dit is 3,50% van het totaal.
Risico's	Wetterskip Fryslân loopt een beperkt risico op het moment dat hWh zijn doelen niet behaalt. Sturing op het behalen van de doelen is geregeld via de reguliere P&C cyclus. Daar waar het behalen van doelstellingen financieel uit de pas lopen, loopt WF het risico dat er geen dekking is in de eigen begroting. Dit risico wordt beperkt, omdat de P&C cyclus hWh is afgestemd op de interne P&C cyclus bij WF.
Exit strategie	In de vastgestelde gemeenschappelijke regeling Het Waterschapshuis, d.d. 1-4-2017, is in artikel 45 vastgelegd op welke wijze een deelnemende partij kan uittreden.
Ontwikkelingen/bijzonderheden	hWh is ingericht als uitvoeringsorganisatie. De toename van complexiteit door andere maatschappelijke verwachtingen, (Europese) wetgeving en bestuurlijke afspraken zorgt voor een andere behoefte richting hWh. Om invulling te geven aan deze nieuwe positie is gestart met het opstellen van een nieuwe strategienota welke wordt afgerond in 2023.

Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing, Grou

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Deelnemende partijen	Friese gemeenten, provincie Fryslân en Wetterskip Fryslân.
Doel verbonden partij (openbaar belang)	De FUMO voert de vergunningverlening, toezicht en handhaving van complexere inrichting uit voor alle Friese gemeenten, de provincie en het waterschap.
Doel dat Wetterskip Fryslân nastreeft met deelname aan verbonden partij	Invloed uitoefenen op de indirecte lozingen waarvoor WF geen bevoegd gezag meer is na in werking treding van de Waterwet. WF heeft een groot belang om te voorkomen dat indirecte lozers het zuiveringsproces op een rwzi ontregelen.
Prestaties	Kwalitatief hoogstaand toezicht en handhaving op indirecte lozingen. Verlenen van Omgevingswetvergunningen met daarin opgenomen het overgenomen advies van WF.
Financiële situatie verbonden partij	Per 31-12-2022 bedraagt het Eigen vermogen € 1.235.420 Vreemd vermogen € 3.795.042 Exploitatieomvang € 17.329.022
Bestuurlijke betrokkenheid Wetterskip Fryslân	Mw. M. Plantinga is DB lid bij de FUMO.
Financieel belang Wetterskip Fryslân	Wij betalen jaarlijks € 56.571 voor de dienstverlening van de FUMO ten behoeve van Wetterskip Fryslân.
Risico's	<i>n.v.t.</i>
Exit strategie	<i>n.v.t.</i>
Ontwikkelingen/bijzonderheden	<i>n.v.t.</i>

De Nederlandse Waterschapsbank N.V., Den Haag

Rechtsvorm	Naamloze vennootschap
Deelnemende partijen	De aandeelhouders. 21 waterschappen, 9 provincies en Rijksoverheid.

Doel verbonden partij (openbaar belang)	Verstrekken van financiering in de breedste zin aan overheden en semi-overheden. De Nederlandse Waterschapsbank (NWB Bank) is een bank van en voor de publieke sector met bijzondere aandacht voor water en duurzaamheid. Met de AAA/Aaa-ratings trekken ze op een goedkope en duurzame manier geld aan voor de klanten. Zo blijven de lasten voor burgers laag en de verduurzaming betaalbaar.
Doel dat Wetterskip Fryslân nastreeft met deelname aan verbonden partij	Vanuit het verleden is het waterschap aandeelhouder geworden. Voor de financiering van de vele investeringen door het waterschap moet geld worden geleend. De Nederlandse Waterschapsbank is hiervoor een zeer geschikte partner waardoor de rentekosten voor Wetterskip Fryslân op een laag niveau kunnen worden gehouden.
Prestaties	Er zijn geen specifieke prestaties met de bank gemaakt.
Financiële situatie verbonden partij	Per 31-12-2023 bedraagt het: Eigen vermogen € 2.060.000.000; Vreemd vermogen € 73.849.000.000; (Totaal)resultaat na belastingen € 125.000.000.
Bestuurlijke betrokkenheid Wetterskip Fryslân	Op basis van het aandeelhouderschap is het waterschap gerechtigd om de jaarlijkse aandeelhoudersvergadering te bezoeken. Hier kan mee worden gestemd over het beleid van de bank.
Financieel belang Wetterskip Fryslân	Het waterschap heeft een belang van ongeveer € 426.500 in de Nederlandse Waterschapsbank, wat overeen komt met een percentage van 4,4% van het totale aandelenkapitaal. Jaarlijks wordt ongeveer een bedrag van € 2,9 miljoen aan dividend ontvangen.
Risico's	Als de Nederlandse Waterschapsbank niet kan voldoen aan de diverse financiële ratio's kan worden besloten om geen dividend uit te keren. Dit zou voor Wetterskip Fryslân een financieel nadeel opleveren.
Exit strategie	Er zijn geen afspraken gemaakt over beëindiging van de deelneming.
Ontwikkelingen/bijzonderheden	Er zijn op dit moment geen ontwikkelingen die invloed hebben op doel en bestaan van de verbonden partij.

Vereniging Waterketen Onderzoek Noord, Glimmen

Rechtsvorm	Vereniging
------------	------------

Deelnemende partijen	Waterschap Noorderzijlvest, Waterschap Hunze en Aa's, Waterbedrijf Groningen, WMD water en Wetterskip Fryslân.
Doel verbonden partij (openbaar belang)	Het bundelen van onderzoeksactiviteiten in de waterketen.
Doel dat Wetterskip Fryslân nastreeft met deelname aan verbonden partij	Inhoudelijke samenwerking met andere water gerelateerde organisaties in het uitvoeren van waterketen onderzoeken in het noorden van Nederland.
Prestaties	Er zijn geen specifieke prestatie afspraken gemaakt met de vereniging. De onderzoeksresultaten worden intern gedeeld.
Financiële situatie verbonden partij	Per 31-12-2023 bedraagt het Eigen vermogen € 9.600 Vreemd vermogen € 22.500 Het begrotingstotaal € 212.000.
Bestuurlijke betrokkenheid Wetterskip Fryslân	Wetterskip Fryslân is ambtelijk in het bestuur van de vereniging vertegenwoordigd. De portefeuillehouder Waterketen is als DB lid betrokken.
Financieel belang Wetterskip Fryslân	Wetterskip Fryslân draagt financieel bij in het lidmaatschap van de vereniging en in de financiering van de uit te voeren onderzoeken.
Risico's	Het risico voor Wetterskip Fryslân in deze verenigingsdeelname is zeer beperkt.
Exit strategie	Er zijn geen afspraken gemaakt over de voorwaarden van beëindiging van het lidmaatschap van de vereniging.
Ontwikkelingen/bijzonderheden	Geen bestuurlijk relevante ontwikkelingen.

Centre of Expertise Watertechnology, Leeuwarden

Rechtsvorm	Het CEW is een stichting zonder winstoogmerk.
Deelnemende partijen	De founding partners zijn: Van Hall Larenstein; NHL Stenden; Wetsus; Vitens; WLN; Wetterskip Fryslân; Well, PBT.

Doel verbonden partij (openbaar belang)	Het Centre of Expertise Water Technology (CEW) is hét kennis- en innovatiecentrum voor toegepast onderzoek en productontwikkeling op het gebied van watertechnologie. Het CEW bundelt expertise van onderwijs, onderzoek, overheden en ondernemingen. Wij zijn uw partner op het gebied van toegepast onderzoek, productontwikkeling en onderzoeksfaciliteiten.
Doel dat Wetterskip Fryslân nastreeft met deelname aan verbonden partij	Voor Wetterskip Fryslân is als eindgebruiker van technologie afhankelijk van de innovatiekracht die er is bij het MKB-bedrijf. Het MKB wordt hierbij geholpen door het CEW, enerzijds door het onderwijs en de hier opgeleide studenten te verbinden aan het bedrijfsleven anderzijds krijgt het MBK toegang tot ontwikkel subsidies via het CEW. Wetterskip Fryslân ondersteunt dit graag.
Prestaties	In 2022 zijn er (mondelinge) afspraken gemaakt met het CEW over het opleiden van net of bijna afgestudeerde zuiveringstechnologen in de dagelijkse praktijk. In 2023 wordt de samenwerkingsovereenkomst uit 2012 geactualiseerd tot een nieuwe overeenkomst.
Financiële situatie verbonden partij	Per 31-12-2021 bedraagt het Eigen vermogen € 2.646.967 (Kort) vreemd vermogen € 845.973
Bestuurlijke betrokkenheid Wetterskip Fryslân	Bestuurlijke vertegenwoordiging mw. L. Kroon
Financieel belang Wetterskip Fryslân	2012 t/m 2017 € 50.000 per jaar in-kind. De overeenkomst is tot op heden steeds met een jaar verlengd, waarbij de in-kind bijdrage is afgebouwd.
Risico's	geen
Exit strategie	Het contract is sinds 2017 per jaar opzegbaar.
Ontwikkelingen/bijzonderheden	Op dit moment wordt gewerkt aan een nieuwe overeenkomst.
<u>Unie van Waterschappen</u>	
Rechtsvorm	Vereniging (overkoepelend)
Deelnemende partijen	Alle 21 waterschappen.
Doel verbonden partij (openbaar belang)	De Unie van Waterschappen vertegenwoordigt de waterschappen in het nationale en internationale speelveld, behartigt de belangen van de waterschappen en stimuleert kennisuitwisseling en samenwerking.

Doel dat Wetterskip Fryslân nastreeft met deelname aan verbonden partij	Het doel dat Wetterskip Fryslân nastreeft met deelname aan deze verbonden partij is dat de Unie van Waterschappen als onze koepelorganisatie namens de 21 waterschappen haar belangen behartigt bij de Rijksoverheid en in Europa; door onze krachten als waterschappen te bundelen zijn wij in het nationale en internationale krachtenveld een steviger bestuurslaag.
Prestaties	In zijn algemeenheid behartigt de Unie van Waterschappen de belangen van de waterschappen in Den Haag en Brussel en zorgt zij voor kennis- en ervaringsuitwisseling tussen de waterschappen. De concrete plannen van de Unie van Waterschappen voor een bepaald jaar zijn opgenomen in de begroting, die binnen de vereniging wordt behandeld en uiteindelijk door de Ledenvergadering wordt vastgesteld.
Financiële situatie verbonden partij	Per 31-12-2023 bedraagt het: Eigen vermogen € 2.178.238; Vreemd vermogen € 21.731.405; Resultaat voor bestemming -/- € 519.428. In 2025 bedraagt het begrotingstotaal € 14.070.000.
Bestuurlijke betrokkenheid Wetterskip Fryslân	Ieder Dagelijks Bestuur (DB)-lid van Wetterskip Fryslân is voor zijn/haar portefeuille betrokken bij werkgroepen van de Unie. De invloed, op bijvoorbeeld de stemverdeling, is voor alle andere 21 leden (waterschappen) gelijk.
Financieel belang Wetterskip Fryslân	Wetterskip Fryslân betaalde in 2024 € 642.000 contributie. Daarnaast betaalde Wetterskip verschillende bijdragen.
Risico's	De Unie van Waterschappen doet haar best om de 21 waterschappen zo goed mogelijk te vertegenwoordigen. Daarbij worden er natuurlijk geen garanties gegeven. Veel hangt af van de diverse belangen die er spelen, zoals de positie van de waterschappen in het betreffende beleidsveld waarover onderhandeld wordt.
Exit strategie	De statuten van de Unie van Waterschappen bepalen de procedure die een waterschap moet doorlopen om zijn lidmaatschap van de vereniging op te zeggen. Dezelfde statuten bevatten de procedure voor een eventuele ontbinding van de vereniging als geheel.
Ontwikkelingen/bijzonderheden	Bestuurlijk relevant om te weten is welke nieuwe wetgeving er in de pijplijn zit; welke inspanningen en kosten dat voor een waterschap met zich mee zou kunnen brengen; welke mogelijke subsidiestromen er aangeboord kunnen worden; welke issues er spelen in de koepel overleggen tussen de Unie van Waterschappen, het VNG en het IPO en tussen genoemde koepelorganisaties en het Rijk.

Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA), Amersfoort

Rechtsvorm	STOWA is een stichting met een stichtingsbestuur.
Deelnemende partijen	Het bestuur bestaat uit vertegenwoordigers van de in STOWA deelnemende partijen: waterschappen, provincies en het Rijk.
Doel verbonden partij (openbaar belang)	STOWA ontwikkelt, vergaart, verspreidt en implementeert toegepaste kennis die de waterbeheerders nodig hebben om de opgaven waar zij in hun werk voor staan, goed uit te voeren. Deze kennis kan liggen op toegepast technisch, natuurwetenschappelijk, bestuurlijk-juridisch of sociaalwetenschappelijk gebied.
Doel dat Wetterskip Fryslân nastreeft met deelname aan verbonden partij	Toegang hebben tot de kennis die wij als waterbeheerder nodig hebben om de opgaven waar wij in ons werk voor staan, goed uit te kunnen voeren.
Prestaties	Doen van onderzoek volgens de door de programmacommissies vastgestelde agenda
Financiële situatie verbonden partij	Jaarrekening 2023: Eigen vermogen € 8.140.932 Vreemd vermogen € 11.424.595 Totaal baten € 24.601.474 Realisatie 2023: € 21,9 miljoen besteed aan onderzoek en ontwikkeling.
Bestuurlijke betrokkenheid Wetterskip Fryslân	Wetterskip Fryslân is ambtelijk vertegenwoordigd in de programmacommissies Waterketen en Waterkeren. Wetterskip Fryslân is bestuurlijk vertegenwoordigd in het bestuur.
Financieel belang Wetterskip Fryslân	Jaarlijkse deelnemersbijdrage van € 456.000
Risico's	geen
Exit strategie	Er liggen geen concrete afspraken.
Ontwikkelingen/bijzonderheden	Er zijn geen bijzonderheden en/of ontwikkelingen.

Coöperatie Openbare Verlichting en Energie Fryslân (OVEF)

Rechtsvorm	Coöperatie
Deelnemende partijen	Alle Friese gemeenten, provincie Fryslân, Wetterskip Fryslân

Doel verbonden partij (openbaar belang)	OVEF is oorspronkelijk opgericht ten behoeve van het als Friese overheden gezamenlijk kunnen beheren van de openbare verlichting in Fryslân. Daarnaast beheert OVEF de openbare laadpalen in Friesland. Sinds 2024 is OVEF energieleverancier voor haar eigen leden en afnemers.
Doel dat Wetterskip Fryslân nastreeft met deelname aan verbonden partij	Eigen en regionaal duurzaam opgewekte electriciteit doorleveren aan onze eigen assets en andere afnemers binnen Friesland.
Prestaties	Met ingang van 1-1-2024 is OVEF de energy service provider (ESP) voor inkoop van electriciteit door middel van zelflevering.
Financiële situatie verbonden partij	Kerncijfers zijn onder meer: Begrotingsomvang € 50.780.000 (2024) Eigen vermogen € 129.000 (31-12-2023) Vreemd vermogen € 635.000 (31-12-2023) Exploitatieresultaat: -/- € 237.000 (2023)
Bestuurlijke betrokkenheid Wetterskip Fryslân	Wetterskip Fryslân is lid van de coöperatie. De portefeuillehouder waterketen vertegenwoordigt onze organisatie in de algemene ledenvergadering.
Financieel belang Wetterskip Fryslân	
Risico's	Niet van toepassing
Exit strategie	Deze is in ontwikkeling
Ontwikkelingen/bijzonderheden	Er is een statutenwijziging in ontwikkeling, die in 2025 door de deelnemende partijen bekrachtigd moet gaan worden. Deze wijziging speelt in op de ontwikkelingen in de energiemarkt en moet de bestuurlijke vertegenwoordiging koppelen aan het (financieel) belang dat de individuele lokale overheid heeft in de OVEF.

Bedrijfsvoering

Organisatieontwikkeling

In 2024 zijn er intakes geweest voor het leiderschapsontwikkelprogramma als voorbereiding op de start in januari 2025. Ook is het management ontwikkelprogramma gestart. Beide programma's zijn bedoeld voor leidinggevend en hebben als doel het zelflerend vermogen van de organisatie te vergroten. Ze richten zich op het verbeteren van de manier van leidinggeven, zodat de ontwikkeling van medewerkers wordt gestimuleerd.

In 2024 is ook een groep medewerkers geselecteerd met leiderschapspotentieel. Zij hebben een interne opleiding gevolgd en er zijn voorbereidingen getroffen voor de aanbesteding van een programma voor onze Young Professionals, met bijzondere aandacht voor middelbaar opgeleiden. De deelnemers van dit programma worden gekoppeld aan ervaren Wetterskippers met als doel van elkaar te leren.

Een groot deel van onze medewerkers maakt gebruik van hun persoonsgebonden budget (PBB). Toch is daar nog ruimte om meer aan scholing en/of vitaliteit in te zetten. Dit budget mag over een periode van 5 jaar worden besteed. Door bijna al onze medewerkers is minimaal één keer gebruik gemaakt van onze eigen WF Campus. In totaal is het 1.754 keer gebruikt. Naast trainingen, staan hier korte leermomentjes en e-learnings in, die niet uit het PBB hoeven te worden betaald, maar wel degelijk bijdragen aan de persoonlijke ontwikkeling. We zien dat leren op steeds meer verschillende manieren wordt aangeboden en afgenomen en dat we steeds meer een lerende organisatie worden.

Personeel

De Nederlandse arbeidsmarkt is krap. Er zijn meer vacatures dan werklozen. De komende jaren wordt de krapte op de arbeidsmarkt nog duidelijker merkbaar. Alleen al doordat meer mensen de arbeidsmarkt verlaten dan erbij komen. Daarnaast werkt bijna iedereen (ook informeel). Kortom, er zit weinig rek meer in. Dit betekent dat het aantrekken en vooral ook behouden van talent voor Wetterskip Fryslân cruciaal is.

We zien dat het aantal vacatures in onze organisatie de afgelopen jaren is toegenomen. Zo hadden we in 2024 91 vacatures en in 2023 108 vacatures. Ter vergelijking: in de periode 2017 – 2021 waren dat er gemiddeld 67.

Omdat stilstand achteruitgang betekent en we willen inspelen op de voorspelde krapte, zijn er voorbereidingen getroffen om in 2025 een nieuwe werkgeverscampagne te lanceren. Met deze campagne willen we nog meer zichtbaarheid creëren en ons werkgeversverhaal beter uitdragen. We hopen hiermee meer mensen te interesseren in een carrière bij onze organisatie.

Met deze campagne willen we ook bereiken dat het huidige personeel trots is om te werken voor Wetterskip Fryslân en er wil blijven. Ook zetten we in op het aanbieden een goed 'on-boardingprogramma'. Een goede onboarding zorgt ervoor dat medewerkers zich snel thuis voelen en sneller aan de slag kunnen. Het draagt bij aan het behoud van personeel door een positieve eerste indruk en zorgt ervoor dat de informatie altijd duidelijk en consistent is.

Statistische gegevens personeel

		2024	2023	2022	2021	2020
Formatie		653	643	622	604	579
Gemiddelde bezetting		647	616	596	589	586
Ziekteverzuim in % (excl. Zwangerschapsverlof)		5,7%	5,9%	6,3%	5,7%	5,0%
Duur dienstverband in %						
	< 3 jaar	27%	26%	19%	18%	21%
	3-10 jaar	28%	24%	25%	25%	19%
	11-20 jaar	15%	21%	24%	24%	27%
	> 20 jaar	30%	29%	33%	34%	33%
Verdeling naar leeftijd in %						
	< 25 jaar	3%	2%	2%	2%	1%
	25 tot en met 34 jaar	16%	13%	11%	12%	11%
	35 tot en met 44 jaar	20%	19%	19%	18%	19%
	45 tot en met 54 jaar	27%	29%	30%	32%	34%
	55 en ouder	35%	38%	38%	36%	35%
Verdeling man / vrouw in %						
	Man	68%	71%	72%	72%	72%
	Vrouw	32%	29%	28%	28%	28%
Inschaling in %						
	tot en met 8	40%	45%	47%	44%	45%
	9-12	56%	52%	50%	50%	51%
	13 en hoger	3%	3%	3%	4%	4%
Dienstverband in %						
	tot 24 uur	4%	3%	3%	3%	3%
	24 tot 32 uur	7%	8%	6%	7%	8%
	32 en hoger	89%	90%	91%	90%	89%

Informatiebeveiliging

Het doel van informatiebeveiliging is het beschermen van onze belangen,, zodat we onze waterschapstaak kunnen blijven uitvoeren. Het gaat om de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van gegevens en systemen. De ambitie is om te (blijven) voldoen aan de wettelijke richtlijnen, zoals de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Op basis van een risicoanalyse wordt beoordeeld of extra maatregelen nodig zijn. Jaarlijks laten wij onze beveiligingsmaatregelen testen door middel van penetratietesten.

Als gevolg van de Europese NIS2 richtlijn (Network and Information Security), wordt in Nederland gewerkt aan een nieuwe Cyberbeveiligingswet en een nieuwe versie van de BIO. Deze zullen in 2025 van kracht worden. Onder de NIS2 zijn waterschappen aangemerkt als een kritieke entiteit. Nieuw zijn de zorgplicht, de meldplicht en de hoofdelijke aansprakelijkheid van bestuurders. Door de toezichthouder (Inspectie Leefomgeving en Transport) wordt strenger gehandhaafd op de naleving van de verplichtingen.

Naast het implementeren van technische beveiligingsmaatregelen, wordt veel aandacht besteed aan de digitale bewustwording van medewerkers. Dit gebeurt o.a. door maandelijkse trainingen en voorlichting via e-learning, de inzet van phishing acties of mystery guests. De CISO (Chief Information Security Officer) zorgt ervoor dat de maatregelen goed worden uitgevoerd en dat ze effectief zijn. Hij rapporteert hierover jaarlijks aan het directieoverleg en het dagelijks bestuur.

Privacy en AVG

Om te voldoen aan regels met betrekking tot privacy, hebben wij 'three lines of defense'. De eerste lijn bestaat uit onze privacy beheerders. Deze beheerders zijn werkzaam in de vakgroepen. De tweede lijn bestaat uit twee privacy adviseurs. Deze adviseurs voeren de wettelijke taken uit die volgen uit de Algemene Verordening Persoonsgegevens (AVG) en de Wet politiegegevens (Wpg). Daarnaast geven zij (on)gevraagd advies. De privacy adviseurs zijn ook nauw betrokken bij zogenaamde (pre) data protection impact assessments (DPIA's). Dit is een instrument om vooraf de privacyrisico's van een gegevensverwerking in kaart te brengen, zodat de organisatie maatregelen kan nemen om deze risico's te verkleinen. Deze adviseurs zijn het eerste aanspreekpunt wanneer een (mogelijk) datalek wordt geconstateerd.

Tot slot handelen de privacy adviseurs verzoeken door burgers met betrekking tot de inzage en het wissen van gegevens af. Voor onafhankelijk toezicht op de toepassing en nalevering van privacywetgeving hebben we een functionaris gegevensbescherming (FG) in dienst. Dit is onze derde lijn. De FG rapporteert jaarlijks aan het algemeen bestuur over de bevindingen. Onze organisatie opereert momenteel op een taakvolwassenheidsniveau drie van vijf. Dit houdt in dat wij organisatiebreed aan privacy werken en dat wij dit conform de wet- en regelgeving kunnen aantonen. We streven naar continue verbetering. Het doel is om eind 2025 taakvolwassenheidsniveau vier te behalen. Externe ontwikkelingen, zoals veranderende wet- en regelgeving of maatschappelijke factoren, kunnen dan snel en soepel worden vertaald naar nieuw specifiek beleid en uitvoering.

Rechtmatigheid

Met ingang van het verslagjaar 2025 legt het dagelijks bestuur verantwoording af over de financiële rechtmatigheid. In de rechtmatigheidsverantwoording legt het dagelijks bestuur verantwoording af over het voorwaardencriterium, het criterium met betrekking tot misbruik en oneigenlijk gebruik en het begrotingscriterium. De rechtmatigheidsverantwoording valt, als onderdeel van de jaarrekening, onder het getrouwheidsoordeel van de accountant.

Om in 2025 te voldoen aan de eisen die worden gesteld, hebben we in 2024 het financieel beleid aangepast en in lijn gebracht met de nieuwe wet- en regelgeving die vanaf het boekjaar 2025 van kracht is. Het algemeen bestuur heeft dit beleid vastgesteld in 2024. Onderdeel van hiervan is de rapportagegrens: De grens waarboven het dagelijks bestuur verplicht is om de afwijkingen te rapporteren en onderbouwen in de jaarstukken. Om over rechtmatigheid op de drie genoemde criteria te kunnen rapporteren, wordt gesteund op een adequaat functionerend systeem van interne beheersing en interne controle.

Daarnaast is het beleid voor misbruik en oneigenlijk gebruik in een afrondende fase en zal het begrotingscriterium verder worden uitgewerkt. De wet- en regelgeving voor het voorwaardencriterium wordt gebaseerd op het normenkader dat jaarlijks wordt opgesteld.

Daarmee voldoen we aan de voorwaarden voor het kunnen afgeven van de rechtmatigheidsverantwoording. In 2025 zullen we onze financiële processen zo aanpassen dat we bij de volgende jaarstukken een betrouwbare rechtmatigheidsverantwoording kunnen afgeven.

Wet Normering Topinkomens (WNT)

WNT gegevens

Het doel van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (de WNT) is het tegengaan van te hoge beloningen en ontslagvergoedingen bij instellingen in de (semi)publieke sector. Deze wet bepaalt dat inkomens- en ontslagvergoedingen van topfunctionarissen bij instellingen met een publieke taak aan een norm moeten voldoen. Organisaties moeten deze vergoeding openbaar maken. Een ministeriële regeling legt jaarlijks de bezoldigingsnormen vast. Het wettelijke bezoldigingsmaximum voor topfunctionarissen (met dienstbetrekking) in 2024 is € 233.000. Voor waterschappen is de functie van secretaris-directeur aangewezen als topfunctionaris in de zin van de WNT. Onder de WNT geldt een publicatieverplichting in de jaarrekening. Ook is bepaald dat van de topfunctionarissen de bezoldiging openbaar moet zijn, ongeacht of de bezoldiging onder de WNT-norm uitkomt.

Naast de hieronder vermelde topfunctionarissen, zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2024 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

bedragen x € 1

Gegevens 2024	O. Bijlsma	W. Zuidema
Functiegegevens	Secretaris directeur	Secretaris directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01/01 – 06/08	12/8-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,00	1,00
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 115.249	€ 67.743
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 14.035	€ 9.012
<i>Subtotaal</i>	€ 129.284	€ 76.755
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 139.418	€ 90.399
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging 2024	€ 129.284	€ 76.755
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2023	O. Bijlsma	W. Zuidema
Functiegegevens	Secretaris directeur	Secretaris directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01-31/12	n.v.t.
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,00	
Dienstbetrekking?	ja	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 183.119	
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 22.519	
<i>Subtotaal</i>	€ 205.639	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 223.000	
Totale bezoldiging 2023	€ 205.639	

Uitkering wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Gegevens 2024	
bedragen x € 1	O. Bijlsma
Functiegegevens	
Functie(s) bij beëindiging dienstverband	Secretaris directeur
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,00
Jaar waarin dienstverband is beëindigd	2024
Uitkering wegens beëindiging van het dienstverband	
Overeengekomen uitkering wegens beëindiging dienstverband	2.340
Individueel toepasselijk maximum	75.000
Totaal uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	2.340
Waarvan betaald in 2024	2.340
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens oververschuldigde betaling	N.v.t.

Openbaarheidsparagraaf

Wet open overheid

De Wet open overheid (Woo) is 1 mei 2022 in werking getreden ter vervanging van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Met deze op grond van de Woo verplichte openbaarheidsparagraaf wordt verantwoording afgelegd over de uitvoering van de Woo in het verslagjaar 2024. Daarbij wordt onderscheid gemaakt naar zeven thema's.

1. De actieve openbaarmakingsplicht voor de zeventien verplichte categorieën documenten

De Woo verplicht overheden om – gefaseerd - actief documenten uit zeventien informatie categorieën te publiceren. Op 1 november 2024 is de eerste tranche in werking getreden. Deze tranche bevat de volgende informatiecategorieën:

- Wetten en algemeen verbindende voorschriften
- Overige besluiten van algemene strekking
- Vergaderstukken Staten-Generaal
- Informatie over organisatie en werkwijze
- Bereikbaarheidsgegevens.

Wetterskip Fryslân heeft in 2024 er voor gezorgd dat in elk geval voornoemde informatiecategorieën actief openbaar worden gemaakt.

Vanaf 1 juli 2025 starten Rijksorganisaties met de actieve openbaarmaking van informatiecategorieën uit de tweede tranche via het Woo-zoekportaal. De ervaringen die hierbij worden opgedaan, kunnen vervolgens door het waterschap worden gebruikt. De datum dat de verplichting definitief in werking treedt, wordt later bekend gemaakt.

In onderstaande tabel wordt weergegeven hoeveel documenten het waterschap publiceerd in 2024 via de verschillende platforms en de landelijke Woo-index. We volgen de landelijke lijn rondom het gefaseerd implementeren van de informatie categorieën.

Nr.	Wetsartikel	Verkorte naam informatiecategorie	Aantal documenten	Platform
1	3.3 1a	Wetten en algemeen verbindende voorschriften	Algemeen verbindend voorschrift (verordening) (10) Beleidsregel (7)	www.officielebekendmakingen.nl
2	3.3 1b	Overige besluiten van algemene strekking	Ander besluit van algemene strekking (18) Overige overheidsinformatie (24) Ruimtelijke plan of omgevingsdocument (4) Delegatie- of mandaatbesluit (1)	www.officielebekendmakingen.nl
3	3.3 1c	Ontwerpen van wet- en regelgeving met adviesaanvraag	0	Deze worden nog niet gepubliceerd.
4	3.3 1d	Organisatie en werkwijze	Betreft een aantal webpagina's	www.wetterskipfryslan.nl
5	3.3 1e	Bereikbaarheidsgegevens	Betreft een webpagina	www.wetterskipfryslan.nl
6	3.3 2a	Bij vertegenwoordigende organen ingekomen stukken	70 gericht aan het algemeen bestuur	https://wetterskipfryslan.notubiz.nl
7	3.3 2b	Vergaderstukken Staten- Generaal	N.v.t.	N.v.t.
8	3.3 2c	Vergaderstukken decentrale overheden	Alle vergaderstukken van de commissies DSF en SKZ en het Algemeen Bestuur worden gepubliceerd	https://wetterskipfryslan.notubiz.nl
9	3.3 2d	Agenda's en besluitenlijsten bestuurscolleges	Besluitenlijsten van het Dagelijks Bestuur worden gepubliceerd. (20)	https://wetterskipfryslan.notubiz.nl
10	3.3 2e	Adviezen		Deze categorie wordt nog niet gepubliceerd
11	3.3 2f	Convenanten		Deze categorie wordt nog niet gepubliceerd
12	3.3 2g	Jaarplannen en jaarverslagen	Betreft een webpagina	https://www.wetterskipfryslan.nl/over-ons/begroting
13	3.3 2h	Subsidieverplichtingen anders dan met beschikking	N.v.t.	N.v.t.
14.	3.3 2i	Woo -verzoeken en Woo - besluiten	Betreft een webpagina. 11 Woo -verzoeken hebben geleid tot een gepubliceerd besluit	wetterskipfryslan.nl/melden-en-regelen/vergunningen-wetten-en-regels/open-overheid
15.	3.3 2j	Onderzoeksrapporten		Deze categorie wordt nog niet gepubliceerd.
16.	3.3 2k	Beschikkingen	2087 kennisgevingen gepubliceerd in 2024 conform de WEP. Beschikkingen zelf werden nog niet gepubliceerd.	
17.	3.3 2l	Klachtoordelen		Deze categorie wordt nog niet gepubliceerd.

2. De inspanningsverplichting tot openbaarmaking voor andere documenten dan de zeventien onder 1. vermelde categorieën;

In 2024 zijn nog geen documenten gepubliceerd op basis van de inspanningsverplichting.

3. De passieve openbaarmaking;

In 2024 hebben wij 27 verzoeken van het zaaktype Woo-verzoek ontvangen. In 11 gevallen heeft dit geleid tot een gepubliceerd Woo-besluit. In twee gevallen bleek het te gaan om een informatieverzoek. Daarnaast ging het in 14 gevallen om een verzoek om zienswijze.

4. De informatiehuishouding

In 2024 is er verder gewerkt aan de vernieuwde inrichting van het documentbeheer systeem SharePoint on Prem, welke stapsgewijs overgaat naar Teams/SharePoint Online. Kijkende naar het zaakstelsel, is in 2024 de anonimiseringssoftware Datamask geïntegreerd in het zaakstelsel. De benaming en positionering van team DIV is gewijzigd. Het team Informatiebeheer is aangevuld met een Woo-coördinator/contactpersoon. Sinds 2023 zijn de registratiewerkzaamheden verplaatst van team Informatiebeheer naar team KCC, zodat elk klantcontact (ongeacht het kanaal) op een éénduidige manier geregistreerd wordt en gearchiveerd wordt. Verder is er door team Informatiebeheer gewerkt om de netwerkschijven op te schonen. Daarnaast is team Informatiebeheer bezig met het online beschikbaar maken van mediabestanden (o.a. dia's, foto's en filmbestanden). Tot slot werd in 2023 en 2024 door een extern bedrijf gewerkt aan het gereedmaken van het archief uit de periode 1993-2004. Dit archief wordt naar verwachting medio 2025 overgebracht naar de openbare archiefbewaarplaats Tresoar.

5. De aanstelling en het in dienst hebben van een Woo-contactpersoon

Het waterschap beschikte in 2024 over een Woo-contactpersoon. Per 1 november 2024 is het team Informatiebeheer versterkt met een Woo-coördinator/contactpersoon.

6. Eventuele andere activiteiten om de Woo te implementeren

De werkgroep Implementatie Woo is vorig jaar onder meer bezig geweest met een bewustwordingscampagne Woo. Zo is er een e-learning ontwikkeld door een externe partij. Voor het maken van de e-learning staat ca. 20 minuten. Daarnaast is er per 1 november 2024 een Woo-coördinator aangetrokken die gedurende twee jaar met name bezig gaat met de implementatie (o.a. actieve openbaarmaking) en de uitvoering van de Woo (o.a. passieve openbaarmaking). Ter bevordering van het kennisniveau over de Woo van de medewerkers van team Juridische Zaken en team Informatiebeheer zijn in 2024 voorbereidingen getroffen voor het organiseren van een tweedaagse Woo-training.

7. Besteding subsidie

De Rijksoverheid stelt incidentele en structurele financiële middelen beschikbaar om de Woo te implementeren en om extra uitvoeringskosten te dekken. In 2024 hebben we € 241.527 ontvangen. Deze middelen zijn aangewend voor de inhuur van een Woo-coördinator, voor de werkgroep Implementatie Woo (punt 6) en actieve en passieve openbaarmaking met behulp van anonimiseringssoftware (Datamask).

Openbaarheidsparagraaf

